

Ewaluacja zewnętrzna

realizacji

Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność

obszaru LGD „Żywiecki Raj”

na lata 2016-2023

Realizacja:

OMIKRON Mariusz Wachowicz

1. Wstęp

Ewaluacja i zasady jej prowadzenia w LGD wynikają z wytycznej nr 5/3/2017 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 18 sierpnia 2017 roku. Planowane cele, metody i narzędzia ewaluacyjne mieszczą się z w zakresie wytyczonym przez Podręcznik Monitoringu i Ewaluacji Lokalnych Strategii Rozwoju z marca 2017 roku. Niemniej potrzeba ewaluacji wynika również z samego procesu realizacji Strategii oraz konieczności ciągłej dbałości o utrzymanie wysokiej jakości podejmowanych interwencji.

Zmiany społeczne i gospodarcze sprawiają, że konieczna jest analiza Strategii pod kątem jej aktualności, ale także sprawności i efektywności jej dotychczasowej realizacji oraz użyteczności podejmowanych działań i przyjmowanych rozwiązań. Rzetelne ocenienie Strategii na tym etapie wdrażania wymaga nie tylko przyjrzenia się uzyskanym efektom, ale także samemu procesowi, aby można było zidentyfikować elementy wymagające poprawy. Uzyskane wyniki zostaną wykorzystane w procesie aktualizacji Strategii oraz innych dokumentów Stowarzyszenia, ale również uwzględnione przez LGD w kolejnym okresie programowania 2021-2027.

Niniejszy raport jest zwięźczeniem ewaluacji prowadzonej w LGD pomiędzy kwietniem a czerwcem 2022 roku. Jednak dane wykorzystane w raporcie pochodzą z różnych okresów od rozpoczęcia realizacji strategii w 2016 roku do 31 grudnia 2021. Oprócz danych z monitoringu prowadzonego systematycznie przez organy LGD, w planach komunikacji określone są konkretne działania mające na celu pozyskiwanie informacji oraz dzielenie się nimi z interesariuszami i ze społecznością. Działania te, szczególnie polegające na ankietowaniu odpowiednich grup respondentów, prowadzone były przez LGD systematycznie, według harmonogramu zapisanego w planie komunikacji.

Większość procesu zbierania danych potrzebnych do ewaluacji spoczywa na pracownikach Lokalnej Grupy Działania. Bez nich, ich systematycznej pracy i zaangażowania nie udało się zgromadzić materiału do napisania niniejszego dokumentu. Podziękowania należą się nie tylko Panu Prezesowi, pracownikom, i członkom Zarządu ale także zaangażowanym w wywiady członkom Rady, uczestnikom spotkań grupowych, wnioskodawcom i beneficjentom. Nie można zapomnieć również o szeregowych członkach Stowarzyszenia, sympatykach oraz wszystkich respondentach, którzy rzetelnie wypełniali ankiety.

2. Streszczenie najważniejszych wyników badania

Teren LGD „Żywiecki Raj” na koniec 2021 roku zamieszkiwało 121051 osób, jedynie 181 osób mniej, niż w roku 2015. Gęstość zaludnienia wynosi średnio 148 osób na 1 kilometr kwadratowy.

Średni odsetek ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby ludności ogółem wynosi dla badanego obszaru 61%, a wynik ten nieznacznie przewyższa średnią dla całego województwa śląskiego. W każdej z gmin między 2015 a 2021 rokiem wskaźnik ten obniżył się średnio o 3 punkty procentowe.

Gminy obszaru LGD starzeją się, ale dynamika wzrostu nie jest tak posunięta, jak w całym województwie śląskim. Wskaźnik obciążenia demograficznego dla gmin LGD wynosi średnio 16%, dla całego województwa wynosi 20%.

Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca rosną, powielając tendencje obserwowane w całym kraju. Między 2015 a 2020 rokiem środki przeznaczone na jednego mieszkańca wzrosły średnio o 30%.

Na terenie LGD w 2021 roku zarejestrowanych było 12106 podmiotów gospodarki narodowej. Wzrost podmiotów nastąpił średnio o 18%.

Niemal w każdej z gmin z roku na rok przybywa organizacji społecznych. W roku 2021 funkcjonowało w sumie 415 fundacji, stowarzyszeń, czy organizacji społecznych.

Na obszarze LGD „Żywiecki Raj” działa dwanaście ośrodków kultury. Znajduje się tam również jedno muzeum: Etnopark – Żywiecki Park Etnograficzny w Ślemieniu.

Co piąty mieszkaniec terenu LGD nie uznaje swojej gminy, za dobre miejsce do życia, a niemal połowa uważa, że warunki konieczne do realizacji podstawowych potrzeb w gminach nie poprawiają się. Co czwarty mieszkaniec rozważa zmianę miejsca zamieszkania.

Mieszkańcy LGD najlepiej oceniają atrakcyjność turystyczną swoich gmin, infrastrukturę sportową oraz wydarzenia kulturalne i rekreacyjno-sportowe. Badani często korzystają z infrastruktury i wydarzeń finansowanych ze środków unijnych. Najważniejsze jest dla nich dofinansowanie infrastruktury drogowej.

Działanie Biura LGD zostało ocenione bardzo pozytywnie, mieszkańcy zadowoleni są z organizacji naborów wniosków i prowadzenia doradztwa. Informacje na temat działania LGD uzyskują głównie z oficjalnej strony internetowej.

1.	Wstęp	2
2.	Streszczenie najważniejszych wyników badania.....	3
3.	Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.....	6
3.1.	Cel główny i cele szczegółowe badania.....	6
3.2.	Zakres przedmiotowy badania	6
3.3.	Kryteria ewaluacyjne	6
3.4.	Pytania badawcze.....	7
4.	Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.....	9
5.	Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.....	14
5.1.	Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju.....	14
5.2.	Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju	23
5.3.	Funkcjonowanie LGD.....	32
5.4.	Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju.....	39
6.	Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze	43
7.	Podsumowanie, wnioski i rekomendacje.....	48
8.	Spis tabel i wykresów	50
9.	Aneksy tworzone w toku realizacji badania	52
9.1.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:.....	52
9.2.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:	52
9.3.	Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD.....	53
9.4.	Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD.....	57
9.5.	Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego	67

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

3.1. Cel główny i cele szczegółowe badania

Celem głównym badania jest przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Cele szczegółowe:

- Wypełnienie obowiązku przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej (zgodnie z Wytycznymi 5/3/2017 MRiRW).
- Uzyskanie użytecznych informacji na temat wdrożenia LSR.
- Opracowanie rekomendacji oraz planu ich wdrożenia.
- Wykorzystanie wyników badań społecznych we wstępnej konceptualizacji kolejnej LSR

3.2. Zakres przedmiotowy badania

Realizacja LSR: stopień realizacji celów i wskaźników, stopień realizacji wybranych operacji, wykorzystania budżetu, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, oddziaływanie realizacji LSR na rozwój lokalny, bariery realizacji LSR, jakość procesu partycypacji, operacji i procedur.

Działalność biura: efektywność pracy biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, ocena sposobu przepływu informacji, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, innowacyjność, proces rozwoju pracowników, efektywność animacji i doradztwa, ochrona danych osobowych, jakość procesu archiwizacji i monitoringu.

Funkcjonowanie partnerstwa: jakość podejmowanych uchwał, skuteczność nadzoru nad biurem LGD, jakość reakcji na zmieniające się warunki, umiejętność współpracy i atmosfera pracy, skuteczność działań strategicznych, jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej, jakość relacji z otoczeniem i promocji.

3.3. Kryteria ewaluacyjne

Kryteria ewaluacyjne stosowane w badaniach to: **skuteczności** bezpośrednio pozwalająca ocenić, na ile efektywne są działania w zakresie osiągnięcia celów określonych w dokumentach programowych oraz jak skuteczna jest działalność biura LGD. Z kryterium skuteczności powiązane jest również kryterium **użyteczności**, które rozumiane jest, jako kryterium pozwalające ocenić stopień zaspokojenia istotnych potrzeb grup docelowych lub przyczynienia się do rozwiązania problemów, niezależnie od tego, czy były one zasygnalizowane przez cele interwencji. Zastosowane będzie także kryterium **trwałości**.

Trwałość – w przypadku tego badania – pozwoli ocenić, w jakim stopniu pozytywne efekty zrealizowanych interwencji (na poziomie celów) mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tych projektów na proces rozwoju społeczności lokalnej w dłuższym okresie.

3.4. Pytania badawcze

Zgodnie z wytycznymi nr 5/3/2017 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 18 sierpnia 2017 roku opracowane zostaną odpowiedzi na poniższe pytania badawcze zgrupowane w kategorii analityczne:

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

- Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

Ocena wpływu na kapitał społeczny

- Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
- W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

Przedsiębiorczość

- W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
- Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

- W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
- W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

Grupy defaworyzowane

- Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

Innowacyjność

- W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
- Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

Projekty współpracy

- Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?

- Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

Ocena funkcjonowania LGD

- Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
- Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

Ocena procesu wdrażania

- Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Wartość dodana podejścia LEADER

- Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Dodatkowe pytania badawcze:

- Jak układała się współpraca z Samorządem Województwa?
- Jaki jest wpływ systemu zbierania i przekazywania informacji o wdrażaniu i monitoringu Urzędu Marszałkowskiego na sprawność funkcjonowania LGD?
- Jak LGD funkcjonowała w warunkach niepewności legislacyjnej?
- Czy długość procesu weryfikacji wniosków wpłynęła na planowe osiągnięcie wskaźników oraz na wizerunek LGD?
- Czy zasady realizacji projektów grantowych PROW spełniały kryteria prostoty i przyjazności finansowej dla LGD i realizatorów zadań?
- Czy brak standaryzacji procedur na poziomie województwa wpłynął na szybkość i jakość weryfikowania wniosków?
- Jaka jest jakość i znaczenie funkcjonowania wojewódzkiej sieci LGD?

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania

Przeprowadzenie badania wymagało zebrania informacji pochodzących z szeregu rozproszonych źródeł, dokonania ich analizy, a następnie wypracowania rekomendacji na poziomie eksperckim. Implikuje to konieczność zastosowania w badaniu szerokiego instrumentarium metod i technik badawczych, dzięki którym możliwe było zgromadzenie kompletnego i wiarygodnego materiału badawczego dotyczącego efektów realizacji LSR. W związku z powyższym, zaplanowano realizację badania z wykorzystaniem koncepcji **triangulacji** metodologicznej.

Triangulacja to zróżnicowanie źródeł danych, metod badawczych i perspektyw badawczych, dzięki któremu możliwe jest zgromadzenie wszechstronnego materiału badawczego i poddanie go kompleksowej analizie i ocenie. Triangulacja została zastosowana odnośnie do:

- źródeł danych: przeanalizowane zostały zarówno dokumenty zastane różnego typu, jak i dane pochodzące ze wcześniejszych badań; zostały one uzupełnione danymi pierwotnymi;
- metod badawczych: łączenie różnych metod badawczych w badaniu tych samych zagadnień, co pozwoliło na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu; podejście to pozwoliło też wykorzystać mocne strony każdej metody przy wzajemnej ograniczeniu ich słabości;
- perspektyw badawczych: ewaluacja została przeprowadzona przez pracowników biura LGD oraz przez zewnętrznych doświadczonych badaczy, co pozwoliło uzyskać bogatszy i bardziej wiarygodny obraz badanych zagadnień.

Poza tym zastosowany został partycypacyjny model badania, którego ideą jest jak najszersze zaangażowanie społeczności, zarówno na etapie przygotowania badania, jego realizacji, jak i wnioskowania i rekomendacji.

W odniesieniu do zakresu przedmiotowego i podmiotowego badania niezbędne było zastosowanie holistycznego podejścia do metod i technik badawczych. W każdym z zamierzeń badawczych: realizacji strategii, działaniu LGD oraz funkcjonowaniu biura zastosowane zostały cztery metody lub techniki badawcze:

Badanie źródeł zastanych (desk research)

To metoda zbierania, analizy i interpretacji danych wytworzonych niezależnie od działań badawczych prowadzonych w czasie ewaluacji. Często nazywa się ją analizą danych wtórnych. Dane te można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Pierwsze z nich znaleźć można w dokumentacji własnej instytucji. Nie zawsze odpowiadają bezpośrednio na pytania badawcze ale w znaczącym zakresie pozwalają na poznanie kontekstu funkcjonowania LGD.

Z kolei dane zewnętrzne, dane wtórne to efekty działalności innych instytucji w dziedzinie pozyskiwania informacji. Dzięki rozwojowi Internetu dostęp do tych zasobów jest obecnie niezwykle łatwy i trudności należy szukać nie w ilości danych, ale ich segregacji. Potrzebne informacje można pozyskiwać od instytucji państwowych powołanych do zbierania informacji. Serwis internetowy GUS zawiera nieprzebrane ilości danych o funkcjonowaniu gospodarki, instytucji, firm i organizacji. **Bank Danych Regionalnych**, który jest największym w Polsce uporządkowanym zbiorem informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej, demograficznej, społecznej oraz stanie środowiska, opisującym województwa, powiaty oraz gminy jako podmioty systemu organizacji społecznej i administracyjnej państwa, a także regiony i podregiony stanowiące elementy nomenklatury jednostek terytorialnych. Jednakże w wielu przypadkach dane ze źródeł zastanych są niewystarczające, zbyt powierzchowne, zbyt ogólne lub nieaktualne, by na nich poprzestać, dlatego zwykle potrzebne są działania dla pozyskania danych pierwotnych.

Źródła danych zastanych wykorzystywanych w ewaluacji LGD

- dane statystyczne
- dane urzędowe
- dane gromadzone na portalach społecznościowych
- dane zastane w Lokalnej Grupie Działania
- dane ankiet doradztwa i ankiet oceny szkolenia
- dane realizacji planu komunikacji
- dane z ankiet zadowolenia mieszkańców, rozpoznawalności LGD i funkcjonowania LGD systematycznie gromadzone przez biuro LGD

Ankiety metodą CAWI

Najpopularniejszą metodą pozyskiwania danych pierwotnych są badania kwestionariuszowe. Polegają one na zadawaniu pytań pojedynczym osobom, ale w perspektywie zainteresowań znajdują się zagregowane dane ogólne dla wszystkich badanych. Pierwszym etapem tego typu badań jest sformułowanie pytań. Proces ten polega na postawieniu pytań ogólnych, zazwyczaj na etapie konceptualizacji badań. Z nich z kolei wyprowadzamy pytania szczegółowe. Odbywa się to poprzez identyfikację wskaźników, które będą nas informować o występowaniu i nasileniu zjawiska. W przypadku ewaluacji zewnętrznej prowadzonej zgodnie z Wytyczną MRiRw nr 5/3/2017 zakres pytań został wstępnie określony w załącznikach do podręcznika ewaluacji. Niemniej z uwagi na pewne niedociągnięcia dokumentu część pytań została poprawiona i zmodyfikowana. Ponadto jak wskazano we wstępie Podręcznika ma on charakter pomocniczy nie obowiązkowy w stosunku do Wytycznych MRiRW.

Badania ankietowe były prowadzone techniką CAWI (Computer Assisted Web Interview). To badanie ankietowe przeprowadzane w Internecie. Opracowane narzędzie badawcze (kwestionariusz ankiety) wprowadzane jest do komputera w formie umożliwiającej wypełnienie ankiety na stronie internetowej użytkownika. Badania tego typu są stosunkowo

tanie, nie wymagają również zaangażowania wielu realizatorów. Współczesne narzędzia umożliwiają tworzenie skomplikowanych i atrakcyjnych ankiet. Można dopasować je w wymiarze graficznym i estetycznym. Dobór próby jest możliwy dwiema metodami. Ankietę można wysłać pod określone adresy mailowe, co w pewnym stopniu jest odpowiednikiem ankiety pocztowej wraz z jej zaletami i wadami. Innym sposobem jest zamieszczenie jej na stronie internetowej lub jako „wyskakujące okienko”. Metoda ta uniemożliwia kontrolę nad doborem próby, który jest faktycznie doborem przypadkowym, dodatkowo obciążonym błędem struktury społecznej i demograficznej użytkowników Internetu.

W badaniach ewaluacyjnych zastosowano obydwie techniki w zależności od badanych grup.

- Grupa nr 1: wnioskodawcy i beneficjenci.

Z tego względu, że dostępne są dane kontaktowe do tych osób możliwe było wykorzystanie aplikacji wysyłającej unikalne linki do ankiety internetowej na zdefiniowane wcześniej adresy mailowe. W tym przypadku nie obliczano minimalnej liczebności próby gdyż traktowano to badanie jako masowe, z założeniem przebadania całej populacji.

łącznie przebadano 39 osób.

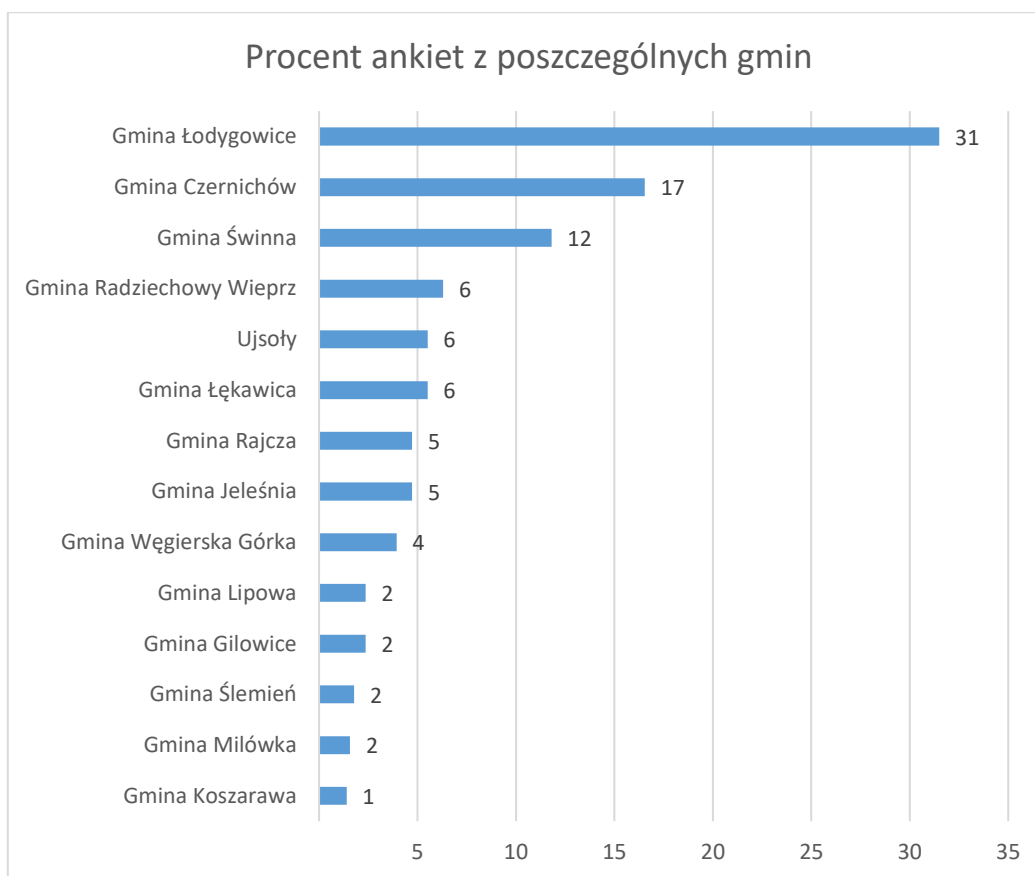
- Grupa nr 2: mieszkańcy obszaru LSR.

Pozyskanie opinii reprezentatywnej grupy mieszkańców nie jest możliwe w ramach zasobów, którymi dysponuje Zleceniodawca, dlatego opracowano procedurę zbliżoną do takiej, która pozwoli na identyfikację podglądów i opinii mieszkańców poszczególnych gmin wchodzących w skład Partnerstwa.

Linki do ankiet zostały rozesłane (przy wsparciu pracowników Biura LGD) do gmin partnerskich z prośbą o wstawienie linku na stronę internetową gminy. Dzięki temu zabiegowi pozyskane zostały dane z poszczególnych gmin odpowiadających obszarowi LSR.

łącznie przeprowadzono 510 ankiet. Z uwagi na charakter badań CAWI dokonano weryfikacji braków danych i do dalszej analizy przeznaczono 190 ankiet.

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin

Źródło: badania własne

Wywiady pogłębione (IDI i TDI)

To technika badań jakościowych, w której badacz prowadzi rozmowę z respondentem. Nie jest to jednak zwykła rozmowa, ale opiera się ona na przygotowanym wcześniej scenariuszu. Dokument ten nie musi zawierać konkretnych pytań, lecz wytyczne, jakie tematy rozmowy należy podjąć. Wywiad ma strukturę swobodną, mniejsze znaczenie ma kolejność zadawanych pytań a większe uzyskanie określonych informacji. Tematy są eksplorowane bardzo dogłębnie, prowadzący wywiad dopytuje i stara się zrozumieć, nie tylko fakty, ale motywy zachowania badanego. Zasadniczą rolę w badaniu odgrywają umiejętności i doświadczenie osoby prowadzącej wywiad. Ponieważ wywiady pogłębione są rozmową sam na sam z respondentem, prowadzący musi zdobyć jego zaufanie, by uzyskać czasami bardzo osobiste informacje. Wywiady indywidualne stosuje się gdy zachodzi potrzeba eksploracji pola zainteresowań, przygotowania do konstruowania narzędzi jakościowych lub do interpretacji trudnych do wyjaśnienia wyników badań ilościowych. Wywiady prowadzone były metodą TDI (telefoniczny wywiad pogłębiony) przede wszystkim ze względu na oczekiwania respondentów oraz krótki czas na realizację tego zadania.

Wywiady prowadzono z następującymi osobami:

- 2 wywiady z członkami Rady
- 3 wywiady z wnioskodawcami realizującymi projekty
- 3 wywiady z wnioskodawcami, których projekty nie są realizowane
- Wywiad z kierownikiem Biura
- Wywiady z przedstawicielami gmin (po 1 z gminy)

Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI fokus)

Tym różni się od wywiadu indywidualnego, że prowadzący badanie, nazywany moderatorem, przepytuje jednocześnie grupę kilku osób. Zazwyczaj grupy fokusowe mają liczebność od 8 do 12 osób, lecz w specyficznych przypadkach może być ich mniej lub więcej. Ważną cechą grupy jest jej homogeniczność - powinno się unikać zróżnicowania grup ze względu na płeć, wiek, status społeczny czy różnice intelektualne. Wynika to z zasadniczego celu prowadzenia badań tą metodą, czyli wewnętrznej dyskusji grupowej i interakcji w grupie. Dzięki tej metodzie można w tym samym czasie zdobyć informacje od kilku osób, pogłębiając ją dodatkowo o spostrzeżenia dotyczące dyskusji pomiędzy uczestnikami.

Wywiady tą metodą charakteryzują się większym skomplikowaniem organizacyjnym. Wymagane jest zebranie odpowiedniej grupy osób w jednym miejscu o jednym czasie. Często na spotkanie zaprasza się więcej osób i prowadzi się selekcję tych, którzy lepiej pasują do profilu grupy i dają większą rękomię udzielania informacji i wymiany zdań. Wywiady grupowe, z uwagi na dyskusję wielu osób, muszą być rejestrowane co umożliwia późniejsze zidentyfikowanie, jak kształtowała się rozmowa, która osoba wypowiadała dane poglądy i jak te poglądy zmieniały się w trakcie dyskusji. Zogniskowane wywiady grupowe realizuje się w specjalnych pomieszczeniach zwanych fokusowniami, które są wyposażone w weneckie lustra umożliwiające zleceniodawcy obserwację wywiadu. W miejscowościach, gdzie nie ma fokusowni stosuje się technikę wywiadów naturalnych.

Wywiad prowadzono w grupie pracowników biura LGD, członków Zarządu, członków Rady wnioskodawców oraz członków Partnerstwa.

Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) prowadzony w ramach ewaluacji pozwala pozyskać informacje w skumulowany sposób. Dodatkowo wartość pozyskanych informacji wzmocniona jest poprzez odpowiednie wykorzystanie procesów grupowych.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju

Na końcu roku 2021 teren Lokalnej Grupy Działania zamieszkiwało 121051 osób, jedynie 181 osób mniej niż roku 2015. Depopulacja nie dotyczy jednak wszystkich gmin LGD, w dziesięciu gminach LGD między rokiem 2015 a 2021 osób przybyło. Najwięcej osób zamieszkuje gminę Węgierska Górka (14931 mieszkańców), a najmniej gminę Koszarawa (2324 mieszkańców). Największą zmianę liczby ludności na 1000 mieszkańców obserwujemy w gminie Ujsoty (-13) oraz w gminie Lipowa (+8). Gęstość zaludnienia wynosi średnio dla wszystkich gmin 148 osób na 1 kilometr kwadratowy.

Tabela 1. Ludność ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo śląskie	4570849	4559164	4548180	4533565	4517635	4492330	4455877
Czernichów	6798	6817	6805	6809	6740	6663	6583
Gilowice	6193	6204	6230	6252	6251	6327	6304
Jeleśnia	13401	13385	13353	13342	13275	13210	13101
Koszarawa	2428	2424	2377	2391	2367	2346	2324
Lipowa	10474	10649	10719	10818	10846	10872	10961
Łękawica	4454	4493	4543	4545	4552	4560	4573
Łodygowice	14054	14154	14269	14426	14567	14637	14753
Milówka	10090	10039	10051	10078	10067	10040	9984
Radziechowy-Wieprz	13088	13095	13049	13095	13079	13068	13014
Rajcza	8988	8930	8891	8842	8810	8709	8639
Ślemień	3524	3542	3541	3545	3531	3534	3532
Świnna	8082	8092	8094	8095	8070	8054	8007
Ujsoty	4556	4557	4541	4499	4430	4406	4345
Węgierska Górka	15102	15154	15164	15101	15080	15040	14931
Średnia dla gmin LGD	8659,429	8681,071	8687,643	8702,714	8690,357	8676,143	8646,5

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczbę oraz strukturę ludności opracowuje się na podstawie danych uzyskanych ze spisów powszechnych. Ta metoda bilansowa bierze pod uwagę również dane związane z ruchem naturalnym (urodzenia i zgony) oraz migracjami (wewnętrznymi i zewnętrznymi). Migracje wewnętrzne to ruchy wewnątrz kraju, najczęściej z gmin wiejskich do aglomeracji, natomiast migracje zewnętrzne to zarejestrowane przekroczenie granicy kraju. Obszar LGD jest pod tym względem dosyć zróżnicowanych, na jego terenie znajduje się 7 gmin o saldzie ujemnym i 7 gmin o saldzie dodatnim Średnim saldem dla wszystkich gmin w 2021 roku były + 19 osób, saldo to było dwukrotnie wyższe niż w roku 2016, kiedy wynosiło +7 osób. Najniższe saldo w 2021 roku zarejestrowano w gminie Ujsoty (-31 osób), natomiast najwyższe w gminie

Łydgowice (+ 151 osób). W 2021 roku liczba osób które na terenie LGD wyemigrowała do miast wynosiła 505 osób.

Tabela 2. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zagranicznym.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo śląskie	0	-4556	-4246	-5028	-4717	-3531	-4483
Czernichów	0	19	4	18	-7	-13	-22
Gilowice	0	10	22	-5	18	39	40
Jeleśnia	0	-7	7	-4	-27	-27	-13
Koszarawa	0	1	-38	1	-14	-1	-4
Lipowa	0	29	51	72	46	50	129
Łękawica	0	-4	29	-1	7	28	20
Łodygowice	0	94	71	90	118	48	151
Milówka	0	-44	-5	31	8	19	5
Radziechowy-Wieprz	0	21	-36	19	11	-1	14
Rajcza	0	-15	-25	-27	-15	-30	-9
Ślemień	0	8	4	-6	-6	17	18
Świnna	0	-15	4	7	-5	-7	-15
Ujsoły	0	10	-2	-23	-13	11	-31
Węgierska Górka	0	-5	-31	-40	-18	-25	-16
Średnia dla gmin LGD	0	7,285714	3,928571	9,428571	7,357143	7,714286	19,07143

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Stosunek liczby ludności w wieku produkcyjnym do reszty osób zamieszkujących teren LGD stanowi ważny wskaźnik przy analizie poziomu przedsiębiorczości poszczególnych gmin. Średnia dla całego obszaru w 2021 roku wynosi 61% i jest nieco wyższa, niż średnia dla całego województwa śląskiego. Gminy nie różnią się znacznie udziałem ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem. Największy odsetek charakteryzuje gminę Milówka (63%), najniższy odsetek obserwujemy w gminie Ślemień (59%). W każdej z gmin między rokiem 2015, a 2021 udział ludności w wieku produkcyjnym obniżył się o 1-4 punkty procentowe.

Tabela 3. Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo śląskie	62,5	61,8	61,1	60,3	59,6	59,1	58,7
Czernichów	63,7	63,3	62,3	61,9	61,6	61,5	61,1
Gilowice	61,6	61,6	61,3	61,1	60,4	60,2	60,3

Jeleśnia	63	62,6	62,4	62,1	61,8	61,6	61,5
Koszarawa	64,5	64,4	63,9	63,2	62,6	62	61,6
Lipowa	63,8	63,5	63,2	62,6	62,6	62,3	61,6
Łękawica	64,3	64,6	64,1	63,8	63	62,5	62,4
Łodygowice	63,3	63,2	62,7	62,2	61,5	60,9	60,6
Milówka	62,8	62,9	62,8	62,7	62,9	63	63,2
Radziechowy-Wieprz	63,8	63,6	63,2	62,9	62,5	62,2	61,7
Rajcza	62,2	62,1	61,8	61,4	60,9	60,6	60,4
Ślemień	63,2	62,8	62,4	61,5	60,8	60,4	59,4
Świnna	62	61,7	61,7	61,3	60,9	61	61
Ujsoły	61,7	61,6	61,4	61,3	61,6	61,6	61,3
Węgierska Górka	62,8	62,4	61,9	61,9	61,4	60,8	60,6
Średnia dla gmin LGD	63,1	62,9	62,5	62,1	61,7	61,4	61,1

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wskaźnik obciążenia demograficznego to kryterium ukazujące odsetek osób powyżej 65 roku życia w strukturze ludności oraz określa, czy społeczeństwo się starzeje. W województwie śląskim wskaźnik ten, tak jak w całym kraju, rośnie i w 2021 wynosił 20%. Średnia dla całego obszaru LGD w 2021 roku wynosiła 16% i była o około 2 punkty procentowe wyższa, niż w roku 2015, co odwzorowuje tendencje wojewódzkie. Najstarszą gminą na terenie LGD w 2021 roku była gmina Ujsoły, ze wskaźnikiem obciążenia wynoszącym 19%, najmniejszy odsetek osób starszych charakteryzuje gminę Łękawica (14%). Analizując lata 2015-2021 najszybciej starzał się Ślemień (wzrost wskaźnika o 20%), najwolniej gmina Milówka (wzrost wskaźnika o 7%).

Tabela 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo śląskie	16,7	17,3	18	18,6	19,2	19,8	20,2
Czernichów	16,2	16,6	17,3	17,7	17,9	17,5	18,1
Gilowice	14,9	14,9	15,3	15,7	16,1	16	15,9
Jeleśnia	15,5	16,1	16,4	16,7	17,1	17,3	17,3
Koszarawa	14	14,6	15,4	16,3	16,7	17,2	17,5
Lipowa	12,8	13,4	13,7	14,2	14,5	15	15,2
Łękawica	13,3	13,7	13,8	14,4	14,8	14,8	14,8
Łodygowice	14,1	14,2	14,5	14,9	15,5	16	16
Milówka	14,7	15	15,2	15,3	15,4	15,2	15,1
Radziechowy-Wieprz	13,3	13,5	13,8	14	14,5	14,9	15,1
Rajcza	16,7	17,2	17,5	17,9	18,5	18,3	18,7
Ślemień	14,4	15,1	15,5	16,6	17	17,9	18,1
Świnna	15,3	16	16,2	16,4	16,8	17	17,2
Ujsoły	17,8	17,9	18,2	18,7	18,6	18,7	19,1

Węgierska Górka	14,3	14,6	14,9	15,2	15,6	16,1	16,1
Średnia dla gmin LGD	14,80714	15,2	15,55	16	16,35714	16,56429	16,72857

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca w okresie 2015-2020 wzrosły średnio o 30% w gminach na obszarze LGD. Do jednej z najbogatszych gmin obszaru należy Koszarawa, która w 2020 wydaje na jednego mieszkańca 1915 złotych. Najmniej na swoich mieszkańców przeznaczają gmina Czernichów – 1274 złotych i gmina Ujsoły – 1275 złotych. Największy wzrost na przestrzeni 5 lat: z 988 złotych do 1879 złotych, czyli niemal dwukrotny wzrost zanotowano w gminie Świnna. Najwolniej bogaci się natomiast gmina Czernichów, nastąpił tam wzrost środków przeznaczanych na jednego mieszkańca o 3%.

Tabela 5. Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca (w złotych).

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo śląskie	1039,276	1077,688	1225,53	1401,332	1523,002	1596,738	b.d.
Czernichów	1242,892	1053,48	1117,548	1112,296	1188,978	1274,662	b.d.
Gilowice	925,21	1064,58	1217,686	1220,964	1347,532	1527,496	b.d.
Jeleśnia	1028,606	1094,546	1177,998	1319,478	1384,17	1388,92	b.d.
Koszarawa	1503,966	1442,248	1586,898	1822,848	1926,528	1915,958	b.d.
Lipowa	921,896	1045,936	1195,42	1327,686	1536,414	1409,844	b.d.
Łękawica	1457,306	1221,726	1448,008	1667,97	1449,118	1688,218	b.d.
Łodygowice	1071,008	1014,82	1104,89	1282,524	1476,164	1307,574	b.d.
Milówka	1067,262	1102,018	1162,586	1432,276	1307,63	1412,524	b.d.
Radziechowy-Wieprz	950,766	1022,724	1104,45	1185,42	1322,492	1475,052	b.d.
Rajcza	1076,148	1122,232	1361,968	1494,268	1532,044	1715,822	b.d.
Ślemień	917,668	1298,75	1178,9	1417,34	1475,426	1569,172	b.d.
Świnna	988,868	1108,882	1304,82	1405,668	1358,81	1879,48	b.d.
Ujsoły	997,12	1097,798	1152,57	1192,632	1356,716	1275,922	b.d.
Węgierska Górka	971,25	1131,276	1227,1	1324,814	1265,71	1514,194	b.d.
Średnia dla gmin LGD	1079,998	1130,073	1238,632	1371,87	1423,409	1525,346	b.d.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba osób pobierających środki pochodzące ze środowiskowej pomocy społecznej z roku na rok maleje. Średnio w roku 2020 beneficjentów tych było na obszarze LGD 397 na 10 tysięcy ludności. Jest to jednak średnia wyższa, niż wartość ta dla całego województwa śląskiego, która wynosi 276 osób. Najwięcej potrzebujących znajduje się w gminie Ujsoły (391 osób), gdzie najwyższy był także wskaźnik obciążenia demograficznego. Najmniej beneficjentów

pomocy mieszka w gminie Łodygowice (230 osób). W roku 2020, na terenie całego LGD gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej było 1970, o 813 rodzin mniej, niż w roku 2015.

Tabela 6. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo śląskie	485	442	380	338	304	276	b.d.
Czernichów	507	447	356	317	258	218	b.d.
Gilowice	659	557	464	400	372	415	b.d.
Jeleśnia	615	462	373	409	352	316	b.d.
Koszarawa	611	554	332	298	243	356	b.d.
Lipowa	510	448	362	289	242	199	b.d.
Łękawica	1036	804	750	678	571	534	b.d.
Łodygowice	215	208	185	157	129	119	b.d.
Milówka	864	837	773	617	601	547	b.d.
Radziechowy-Wieprz	493	381	334	310	230	235	b.d.
Rajcza	1059	1016	942	854	779	684	b.d.
Ślemień	513	468	378	333	323	289	b.d.
Świnna	662	633	571	481	465	388	b.d.
Ujsoty	1194	991	891	814	743	701	b.d.
Węgierska Górka	880	741	693	612	596	564	b.d.
Średnia dla gmin LGD	701,2857	610,5	528,8571	469,2143	421,7143	397,5	b.d.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na całym obszarze LGD możemy zaobserwować wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. Średnio liczba podmiotów w latach 2015-2021 wzrosła o około 18%, przewyższając tym samym średni wzrost w województwie śląskim. Największą liczbę podmiotów w roku 2021 zanotowano w gminie Łodygowice (1745). Najmniej podmiotów znajduje się w gminie Koszarawa (174). Największy przyrost w ciągu 6 lat obserwujemy w gminie Ujsoty, wzrost o 18%, najmniejszy natomiast w gminie Ślemień, wzrost o 10%. W żadnej z gmin LGD liczba podmiotów nie spadła między 2015 a 2021 rokiem.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej ogółem.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo śląskie	465779	467090	469927	472498	481757	494282	509838
Czernichów	714	712	709	715	745	772	817
Gilowice	400	410	428	441	463	477	500
Jeleśnia	1174	1158	1160	1187	1225	1264	1318
Koszarawa	150	161	167	169	168	171	174
Lipowa	887	892	913	958	1012	1067	1127
Łękawica	257	258	268	288	291	303	330
Łodygowice	1407	1423	1446	1498	1594	1661	1745
Milówka	764	769	793	844	905	948	991

Radziechowy-Wieprz	940	963	979	1041	1102	1125	1191
Rajcza	673	673	696	725	765	784	819
Ślemień	318	310	306	324	339	344	352
Świnna	621	622	617	624	650	689	712
Ujsoły	320	323	336	356	363	402	418
Węgierska Górka	1304	1306	1317	1385	1482	1528	1612
Średnia dla gmin LGD	709,2143	712,8571	723,9286	753,9286	793,1429	823,9286	864,7143

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Między 2015 a 2021 rokiem w każdej z gmin LGD wzrosła liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tysięcy ludności. Najwięcej podmiotów przybyło w gminie Ujsoły, wzrost o 28% spowodował, że w 2021 roku w gminie wpisanych było do rejestru 962 podmioty na 10 tysięcy mieszkańców. Najwolniej zwiększa się liczba podmiotów w gminie Ślemień, w ciągu 6 lat przybyło tam jedynie 95 podmiotów, co oznacza wzrost względem roku 2015 o 10%. Średnio we wszystkich gminach w latach 2015-2021 liczba podmiotów zwiększyła się o 19%, w całym województwie śląskim średnio o 11%.

Tabela 8. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo śląskie	1019	1025	1033	1042	1066	1100	1144
Czernichów	1050	1044	1042	1050	1105	1159	1241
Gilowice	646	661	687	705	741	754	793
Jeleśnia	876	865	869	890	923	957	1006
Koszarawa	618	664	703	707	710	729	749
Lipowa	847	838	852	886	933	981	1028
Łękawica	577	574	590	634	639	664	722
Łodygowice	1001	1005	1013	1038	1094	1135	1183
Milówka	757	766	789	837	899	944	993
Radziechowy-Wieprz	718	735	750	795	843	861	915
Rajcza	749	754	783	820	868	900	948
Ślemień	902	875	864	914	960	973	997
Świnna	768	769	762	771	805	855	889
Ujsoły	702	709	740	791	819	912	962
Węgierska Górka	863	862	869	917	983	1016	1080
Średnia dla gmin LGD	791	794,3571	808,0714	839,6429	880,1429	917,1429	964,7143

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wyniki połączenia danych na temat liczby osób w wieku produkcyjnym oraz liczby podmiotów nowo zarejestrowanych prezentuje poniższa tabela. Dane te są ważnym wskaźnikiem poziomu przedsiębiorczości mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie LGD. Dla województwa śląskiego ta wartość w 2015 wynosiła 127 podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 tysięcy ludności w wieku produkcyjnym, natomiast w 2021 - 135 podmioty, co daje nam wzrost o 6%.

Średnio we wszystkich gminach należących do LGD w tym samym okresie wzrost nastąpił na poziomie 16%. Najwięcej podmiotów nowo zarejestrowanych znajduje się w gminie Lipowa (169), najmniej w gminie Ślemień (100). To właśnie w gminie Ślemień oraz w gminie Gilowice zauważyć można spadek podmiotów nowo zarejestrowanych względem roku 2015.. Największy wzrost, aż o 55% nastąpił w gminach Ujsoły oraz Koszarawa .

Tabela 9. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo śląskie	127	123	125	137	137	116	135
Czernichów	125	118	97	140	169	129	159
Gilowice	147	128	149	152	138	95	89
Jeleśnia	83	73	77	113	117	102	117
Koszarawa	51	96	118	113	81	82	112
Lipowa	142	123	139	140	137	123	169
Łękawica	84	72	110	131	84	77	105
Łodygowice	140	122	142	153	181	128	152
Milówka	98	100	116	153	147	114	144
Radziechowy-Wieprz	104	113	110	154	148	96	142
Rajcza	116	106	144	129	164	106	130
Ślemień	162	76	81	161	116	84	100
Świnna	106	96	102	113	110	100	131
Ujsoły	53	82	118	141	117	169	116
Węgierska Górka	135	126	133	166	164	120	165
Średnia dla gmin LGD	110,4286	102,2143	116,8571	139,9286	133,7857	108,9286	130,7857

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Organizacje społeczne stanowią bardzo ważny wymiar życia mieszkańców gmin należących do obszaru LGD. Z analizy danych wynika, że średnia liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tysięcy mieszkańców jest niewiele niższa, niż średnia dla wszystkich gmin województwa śląskiego, dla obszaru LGD wynosi 29. Niemal w każdej z gmin nastąpił jednak wzrost, jedynie w gminie Lipowa w roku 2015 i 2021 było tyle samo organizacji społecznych. Najwięcej fundacji i stowarzyszeń w 2021 roku znajdowało się w gminie Rajcza - 52 organizacje, najmniej w gminie Radziechowy-Wieprz – 28 organizacji. W sumie na terenie LGD działa 415 organizacji społecznych.

Tabela 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. Mieszkańców.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
-------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

województwo śląskie	26	27	29	27	28	29	30
Czernichów	31	32	32	32	34	33	33
Gilowice	21	24	26	27	27	27	25
Jeleśnia	28	29	31	29	30	30	31
Koszarawa	21	21	25	25	25	26	26
Lipowa	18	19	23	23	24	25	25
Łękawica	40	45	42	42	42	42	42
Łodygowice	19	21	22	19	20	21	22
Milówka	32	34	35	31	33	33	32
Radziechowy-Wieprz	16	17	18	18	18	19	20
Rajcza	33	36	39	42	42	45	45
Ślemień	23	23	23	23	23	23	25
Świnna	24	23	23	25	25	24	25
Ujszoły	29	31	35	33	32	36	37
Węgierska Górka	22	22	24	23	26	25	27
Średnia dla gmin LGD	25,5	26,92857	28,42857	28	28,64286	29,21429	29,64286

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na obszarze LGD w 2021 znajduje się dwanaście ośrodków kultury, o jeden ośrodek mniej, niż w 2015 roku. W gminach Czernichów, Lipowa i Łękawica nie ma ani jednej świetlicy, klubu, czy innego ośrodka kultury, w gminie Gilowice znajdują się natomiast dwa ośrodki kultury. Na terenie LGD znajduje się jedno muzeum, jest to Etnopark – Żywiecki Park Etnograficzny w Ślemieniu, który odwzorowuje układ urbanistyczny i zabudowę wsi Beskidu Żywieckiego.

Tabela 11. Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo śląskie	366	368	372	372	373	354	346
Czernichów	0	0	1	1	1	1	0
Gilowice	2	2	2	2	2	2	2
Jeleśnia	1	1	1	1	1	1	1
Koszarawa	1	1	0	1	1	1	1
Lipowa	0	0	0	0	0	0	0
Łękawica	1	1	1	1	1	0	0
Łodygowice	1	1	1	1	1	1	1
Milówka	1	1	1	1	1	1	1
Radziechowy-Wieprz	1	1	1	1	1	1	1
Rajcza	1	1	1	1	1	1	1
Ślemień	1	1	1	1	1	1	1
Świnna	1	1	1	1	1	1	1
Ujszoły	1	1	1	1	1	1	1
Węgierska Górka	1	1	1	1	1	1	1

Średnia dla gmin LGD	0,928571	0,928571	0,928571	1	1	0,928571	0,857143
----------------------	----------	----------	----------	---	---	----------	----------

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W 2015 roku obszar LGD zamieszkiwało 4298 zarejestrowanych bezrobotnych, 6 lat później w gminach żyje niemal o połowę mniej bezrobotnych, 2506 osób. Od 2015 roku najwięcej ludzi znalazło zatrudnienie w gminie Rajcza, bezrobocie spadło tam o 67%. Najwięcej ludzi bez pracy znajduje się aktualnie w gminie Jeleśnia (386 osób). W 2021 roku gminy należące do LGD zamieszkiwało 1170 bezrobotnych mężczyzn i 1336 bezrobotnych kobiet.

Tabela 12. Bezrobotni zarejestrowani ogółem.

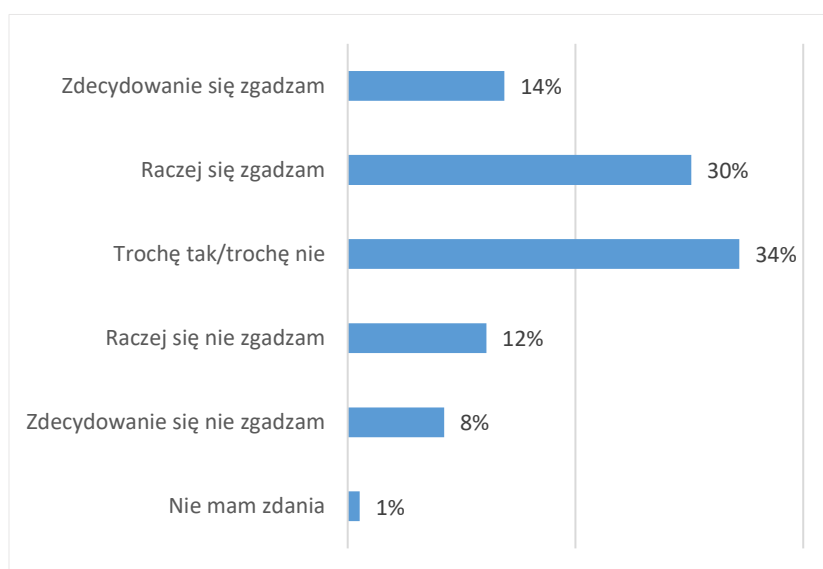
Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo śląskie	148508	119981	94687	80079	66521	91032	76324
Czernichów	225	170	150	140	127	168	145
Gilowice	193	158	128	126	104	147	123
Jeleśnia	448	353	340	332	312	436	386
Koszarawa	78	55	52	48	52	73	55
Lipowa	385	334	239	219	195	259	192
Łękwica	190	120	111	113	104	139	117
Łodygowice	382	318	271	310	240	302	230
Milówka	289	247	219	221	196	243	165
Radziechowy-Wieprz	448	389	302	307	286	359	239
Rajcza	495	418	321	310	282	219	167
Ślemień	147	112	103	84	77	93	60
Świnna	218	213	188	162	153	201	166
Ujsoty	249	204	165	158	143	150	134
Węgierska Górka	551	560	435	461	447	452	327
Średnia dla gmin LGD	307	260,7857	216	213,6429	194,1429	231,5	179

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

5.2. Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju

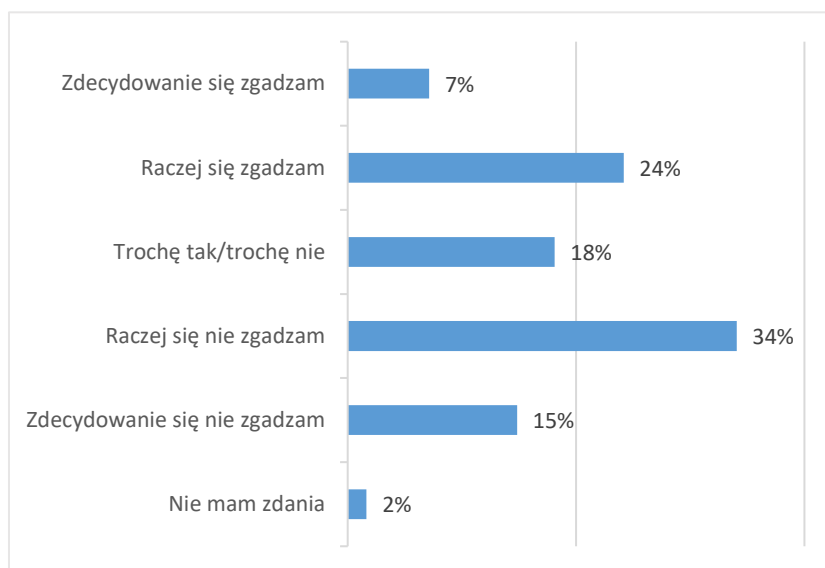
„Moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby” – z tym stwierdzeniem zgadza się 44% ankietowanych. Co trzeci zapytany (34%) trochę zgadza się, a trochę nie z powyższym zdaniem. Swojej gminy nie uznaje za dobre miejsce do życia 20% mieszkańców, a 1% nie ma zdania na ten temat.

Wykres 2. *W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?*

Warunki do życia w gminie poprawiły się od roku 2016 według 31% osób zamieszkujących teren LGD. Spora grupa zapytanych nie zgadza się jednak z tym stwierdzeniem (49%). Argumenty za i przeciw znajduje 18% mieszkańców, a 3% nie ma zdania w tej kwestii.

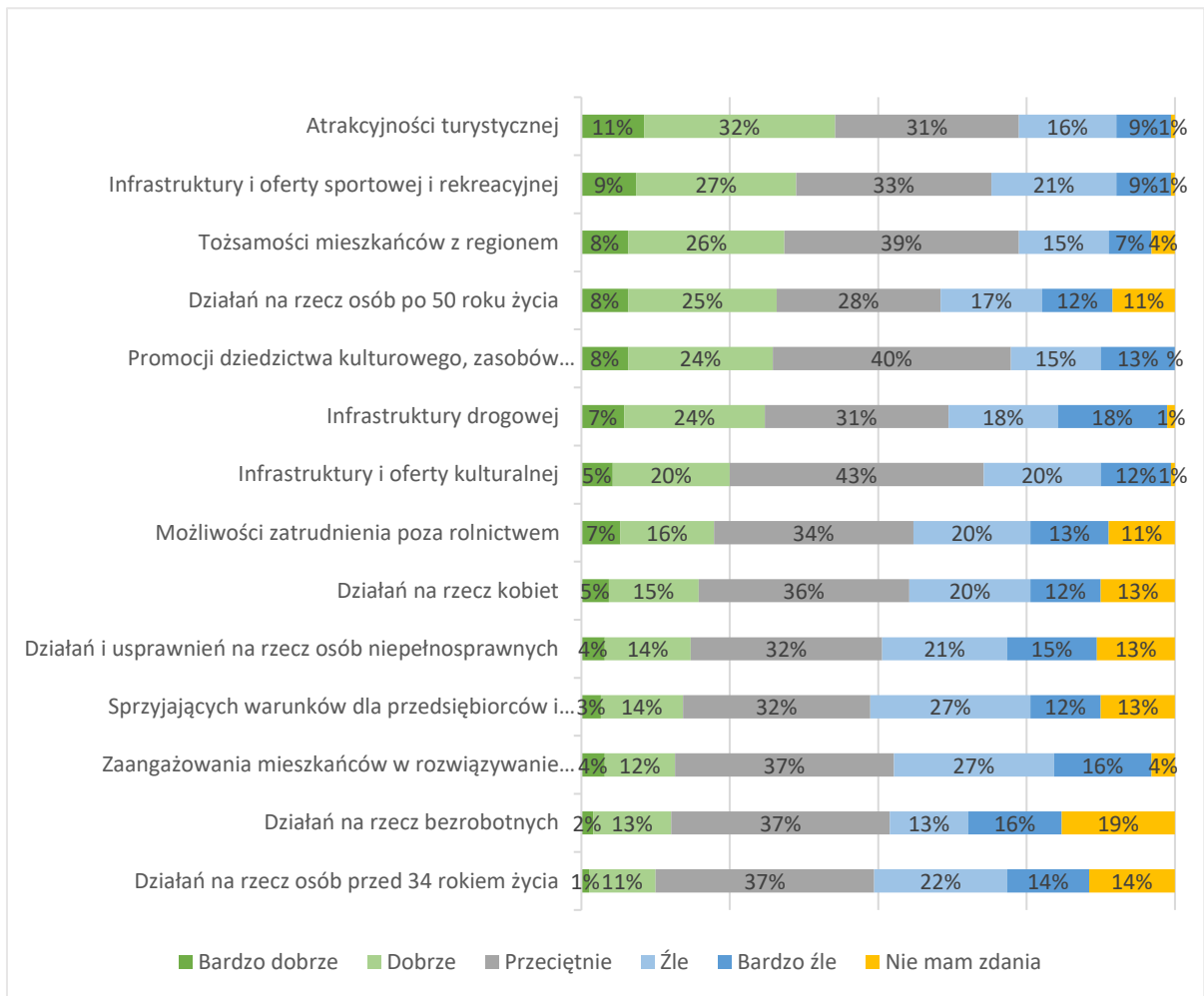
Wykres 3. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Na poniższym wykresie obserwujemy ocenę regionu LGD w poszczególnych wymiarach. Najlepiej oceniane przez mieszkańców są działania gmin na rzecz atrakcyjności turystycznej (43% pozytywnych wypowiedzi), infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej (36% pozytywnych wypowiedzi) oraz tożsamości mieszkańców z regionem (34% pozytywnych wypowiedzi). Najwięcej negatywnych ocen uzyskały działania gmin na rzecz zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów (43% negatywnych wypowiedzi) oraz sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy (39% negatywnych wypowiedzi). Mieszkańcy przeciętnie oceniają także kwestie związane infrastrukturą i ofertą kulturalną (43% ocenia przeciętnie, 32% negatywnie), promocją dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki (40% ocenia przeciętnie, 28% negatywnie) oraz infrastrukturą drogową (31% ocenia przeciętnie, 36% negatywnie). Mieszkańcy najczęściej mieli problem z wypowiedzią na temat działań na rzecz bezrobotnych (19% odpowiedzi „nie wiem”) i działań na rzecz osób przed 34 rokiem życia (14% odpowiedzi nie wiem).

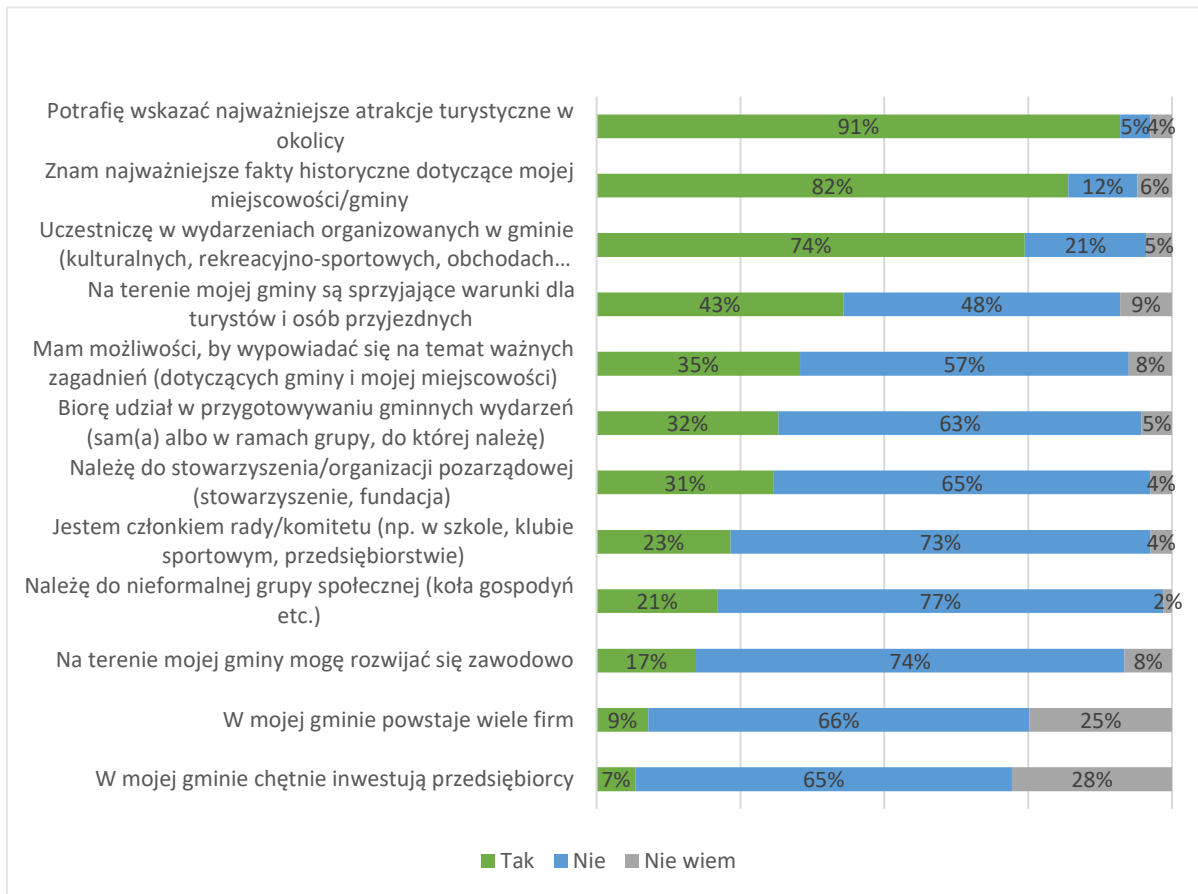

Wykres 4. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

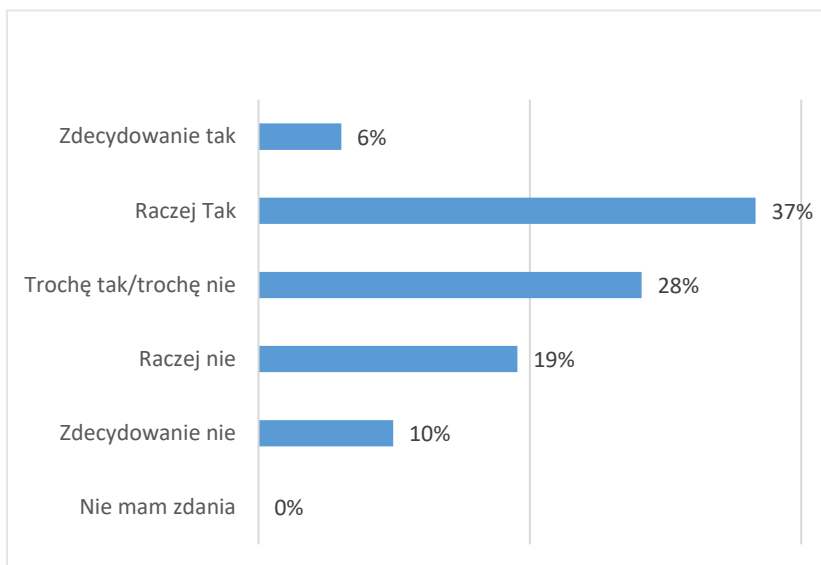
Mieszkańcy obszaru LGD bardzo dobrze oceniają swoją wiedzę dotyczącą najważniejszych atrakcji turystycznych w okolicy (91% ankietowanych) oraz wiedzę z zakresu faktów historycznych dotyczących gminy (82%). Mieszkańcy angażują się także w wydarzenia organizowane w gminie, 74% osób deklaruje w nich swój udział. Mniejszym zainteresowaniem cieszy się uczestnictwo w nieformalnych grupach społecznych (77% mieszkańców nie należy do jakiegokolwiek grupy nieformalnej) oraz uczestnictwo w radach i komitetach szkolnych, klubowych czy przedsiębiorczych (73% mieszkańców nie należy do żadnej z nich). Mieszkańcy nie zgadzają się także ze stwierdzeniem „w mojej gminie powstaje wiele firm” (66% negatywnych głosów, 25% odpowiedzi „nie wiem”) oraz „w mojej gminie chętnie inwestują przedsiębiorcy” (65% negatywnych głosów, 25% odpowiedzi „nie wiem”).

Wykres 5. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

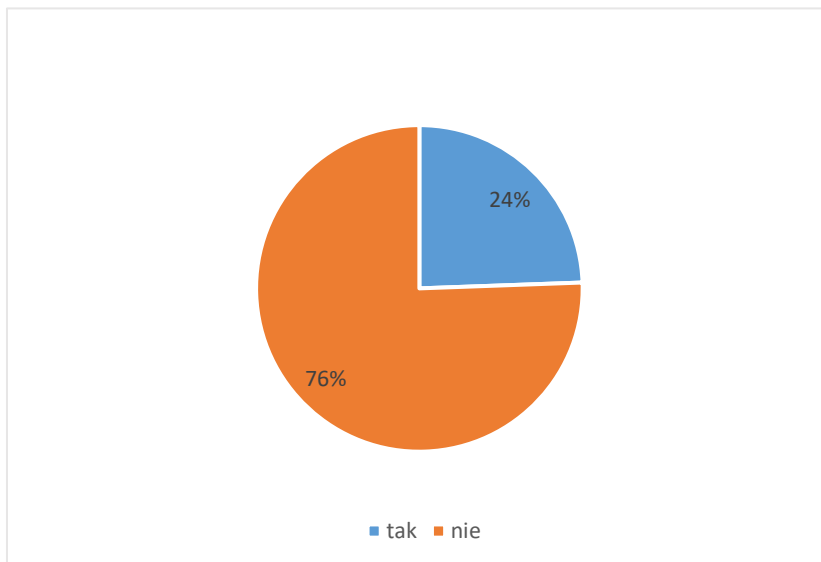
Zadowolonych z warunków życia w gminie jest 43% mieszkańców, z czego jedynie 6% jest zadowolonych w sposób zdecydowany.. Niezadowolonych z warunków jest natomiast 29% ankietowanych, kolejne 28% trochę jest, a trochę nie jest zadowolonych.

Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

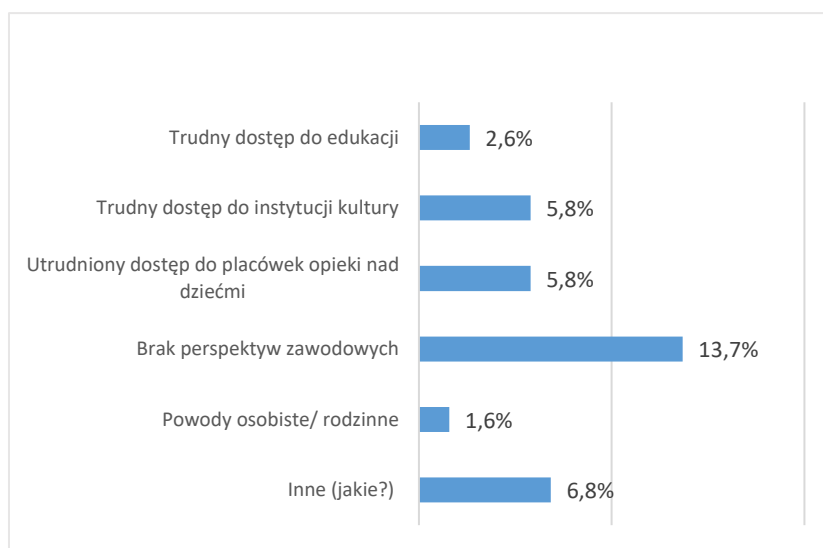

Aż jedna czwarta badanych (24%) rozważa zmianę miejsca zamieszkania. Do powodów takiej decyzji zaliczają brak perspektyw zawodowych (14%), utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi (6%), czy trudny dostęp do instytucji kultury (6%). Do rozważania wyprowadzki motywuje także trudny dostęp do edukacji (3%) oraz powody osobiste (2%).

Wykres 7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

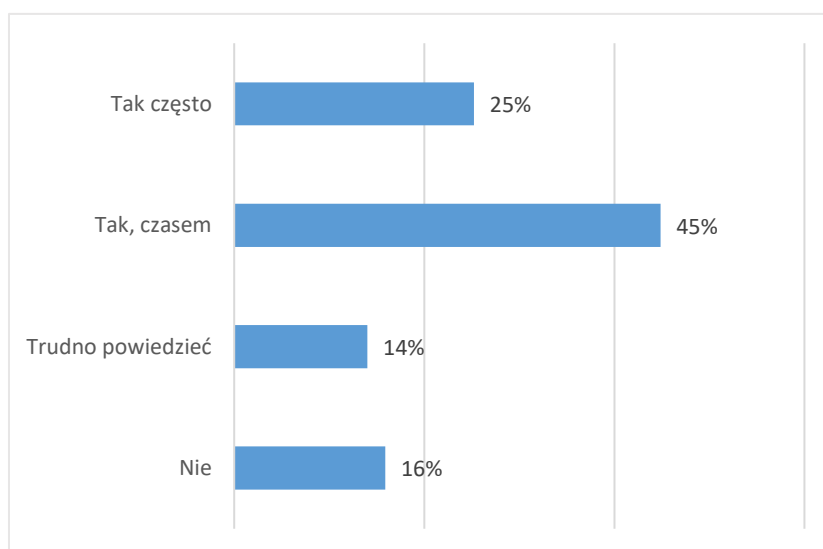

Wykres 8. Jakie są powody?

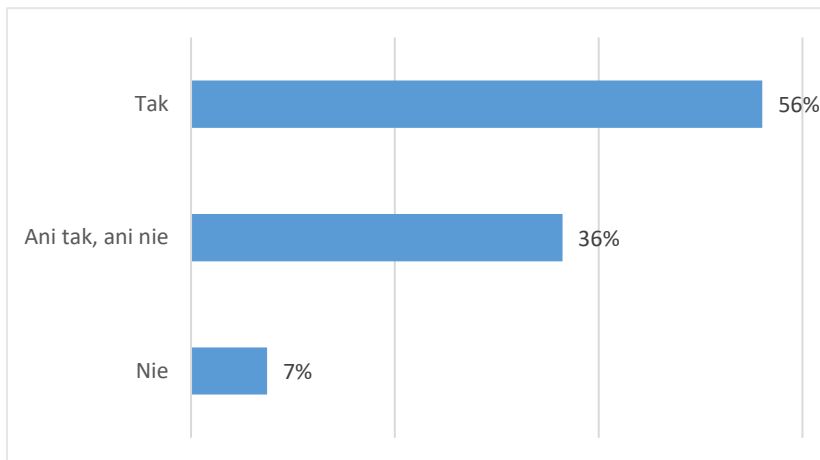
Zdecydowana większość (70%) mieszkańców korzystała z infrastruktury finansowanej ze środków unijnych, co czwarty mieszkaniec (25%) korzysta z tych obiektów często. Jedynie 16% nie korzystało z obiektów nigdy, 14% nie jest w stanie stwierdzić tego faktu.

Wykres 9. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

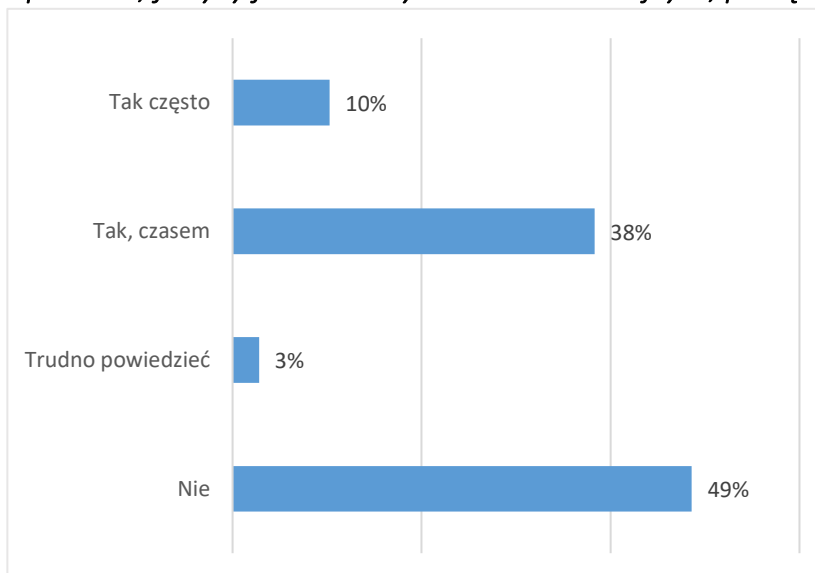
Mieszkańcy obszaru LGD podzieleni są w kwestii oceny popularności projektów związanych z poprawą infrastruktury wśród mieszkańców. Ponad połowa z nich (56%) uważa, że projekty te cieszą się zainteresowaniem, 36% osób uważa, że inicjatywy te nie cieszą się wyjątkową popularnością, ale także nie są przez mieszkańców ignorowane. Mniej niż jedna dziesiąta (7%) twierdzi, że projekty są mało popularne.

Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Mieszkańcy podzieleni są w kwestii uczestnictwa w szkoleniach, spotkaniach i festynach finansowanych ze środków unijnych. Niecała połowa mieszkańców (48%) deklaruje, że od 2016 roku osobiście korzystało z takich projektów. Druga połowa (49%) twierdzi, że nie korzystała, 3% zapytanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

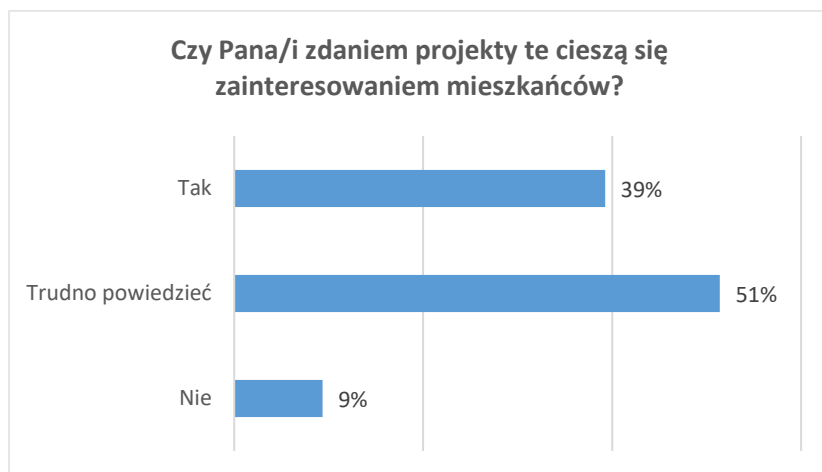
Wykres 11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, poczynwszy od 2016 r.?

Projekty opisane na powyższym wykresie według 39% zapytanych cieszą się zainteresowaniem mieszkańców. Aż 51% nie jest w stanie stwierdzić, czy szkolenia, festyny i spotkania są

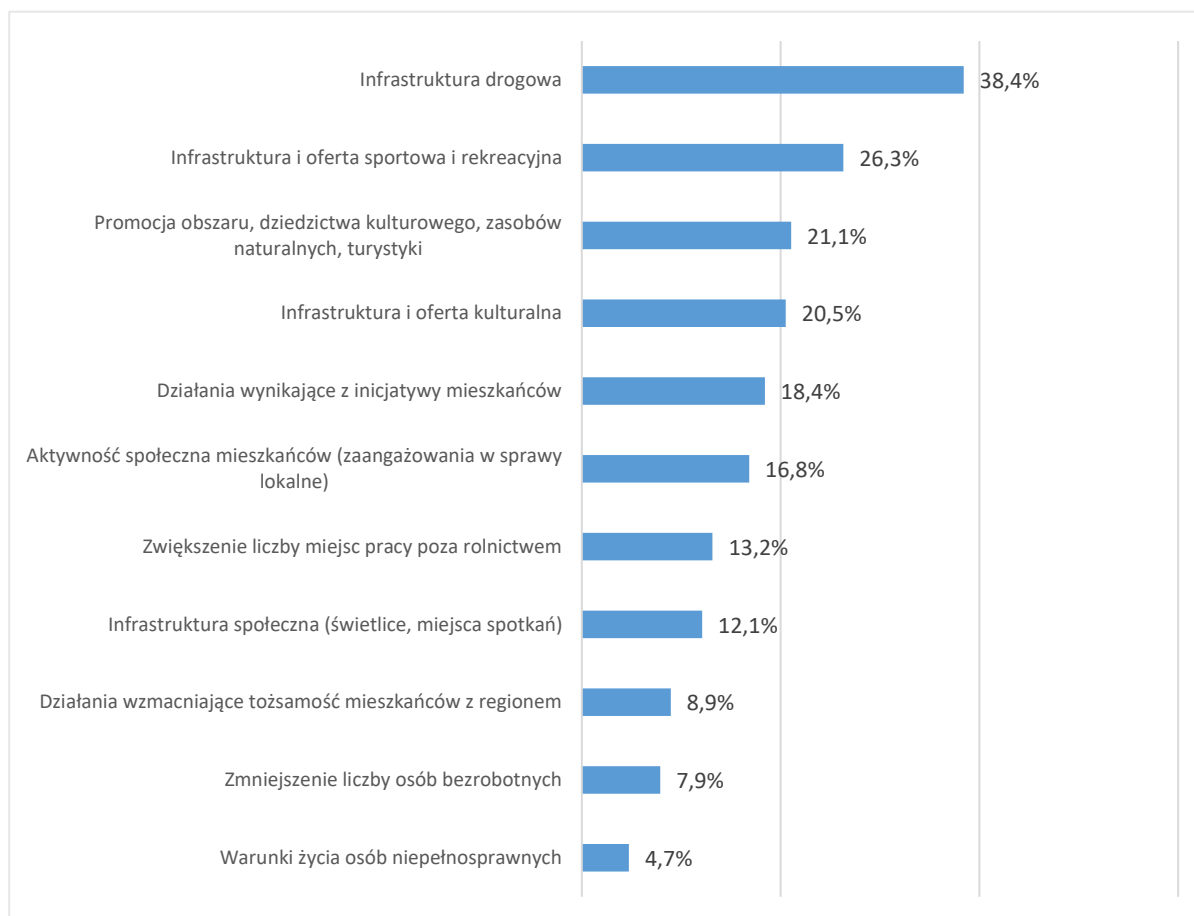
popularne wśród mieszkańców. Jedynie 9% badanych twierdzi, że projekty nie interesują mieszkańców.

Wykres 12. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Badani dostali możliwość hipotetycznego rozdystrybuowania dodatkowych środków w swojej gminie. W pierwszej kolejności większość mieszkańców dofinansowałaby infrastrukturę drogową (38%). Następnie środki przeznaczyliby na infrastrukturę i ofertę sportową i rekreacyjną (26%) oraz na promocję obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki (21%). Mniej naglącą, choć wciąż istotną, potrzebą jest dla mieszkańców poprawa aktywności społecznej mieszkańców (17%) oraz zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem (13). Mniej badanych opowiedziało się za przeznaczeniem funduszy na działania umożliwiające zmniejszenie liczby osób bezrobotnych (8%) oraz działania poprawiające warunki życia osób niepełnosprawnych (5%).

Wykres 13. Możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?

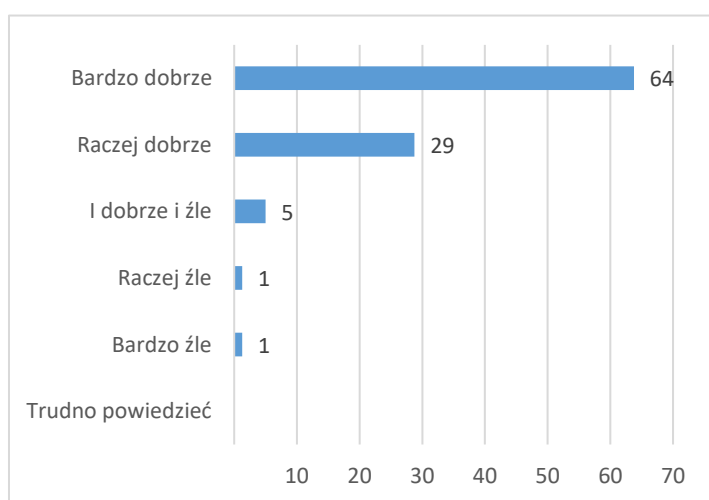

5.3. Funkcjonowanie LGD

Ocena pracy biura

Znakomita większość (93%) mieszkańców LGD pozytywnie ocenia funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania, z czego 64% ocenia pracę biura bardzo dobrze. Jedynie 2% ankietowanych zadeklarowało swoją negatywną opinię na temat funkcjonowania LGD, a 5% ocenia ją i dobrze i źle.

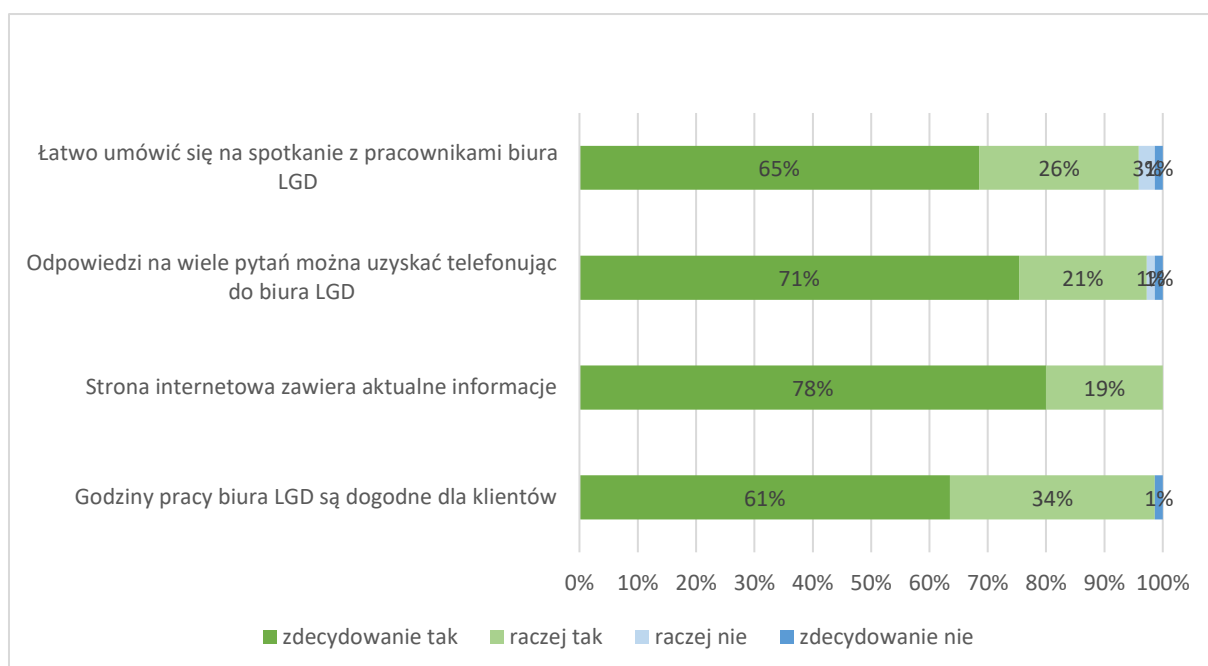
Wykres 14. *Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:*

Ankietowani mieli także możliwość oceny pracy biura. Mieszkańcy najlepiej ocenili aktualność informacji publikowanych na stronie internetowej (100% pozytywnych odpowiedzi). Badani bardzo pozytywnie ocenili także godziny pracy biura LGD oraz rozmowy telefoniczne z pracownikami biura. Bardzo mała liczba ocen negatywnych pojawiła się w pytaniu, o łatwość umówienia się na spotkanie z pracownikami biura (9% negatywnych odpowiedzi).

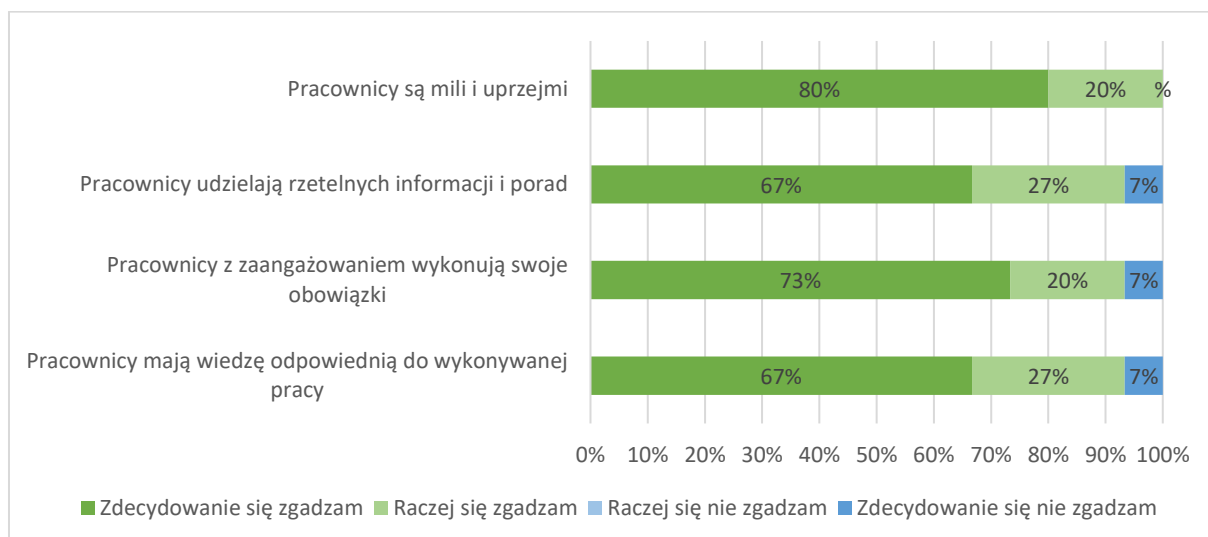

Wykres 15. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

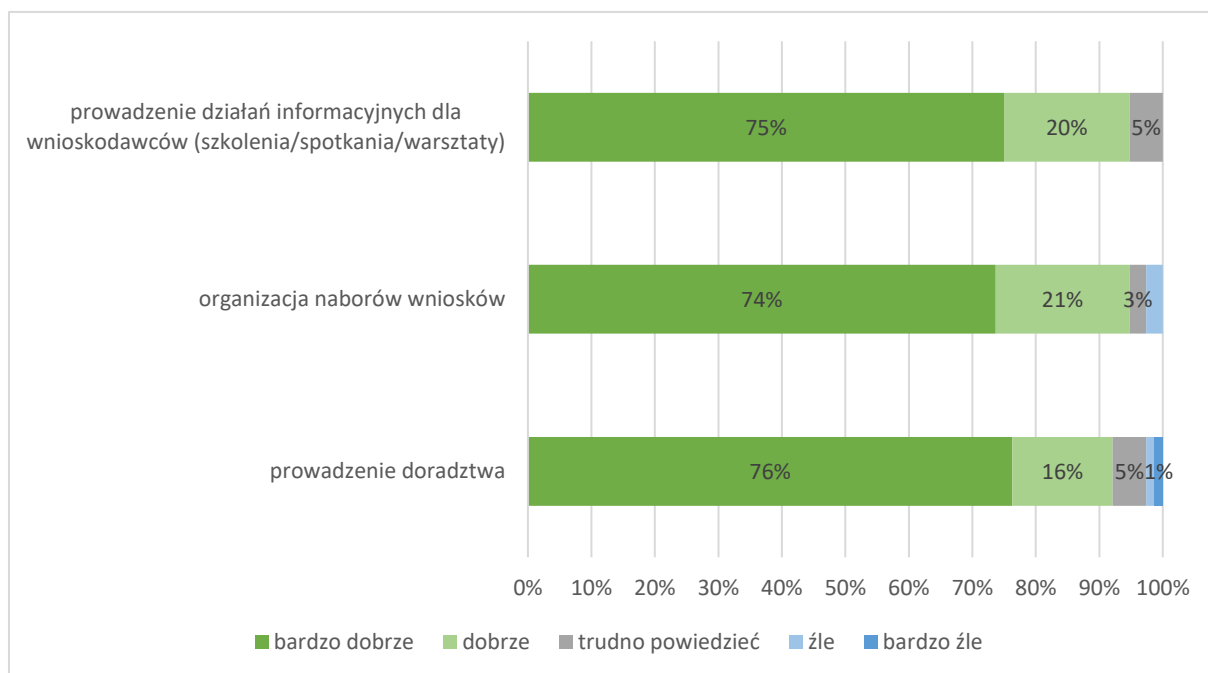
Wszyscy przebadani klienci LGD zgadzają się ze stwierdzeniem: „pracownicy biura są mili i uprzejmi”. Większość uważa także, że pracownicy i pracownicy LGD udzielają rzetelnych informacji, z zaangażowaniem wykonują swoje obowiązki, a także mają wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy (na wszystkie te kategorie oddano 93% pozytywnych głosów).

Wykres 16. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

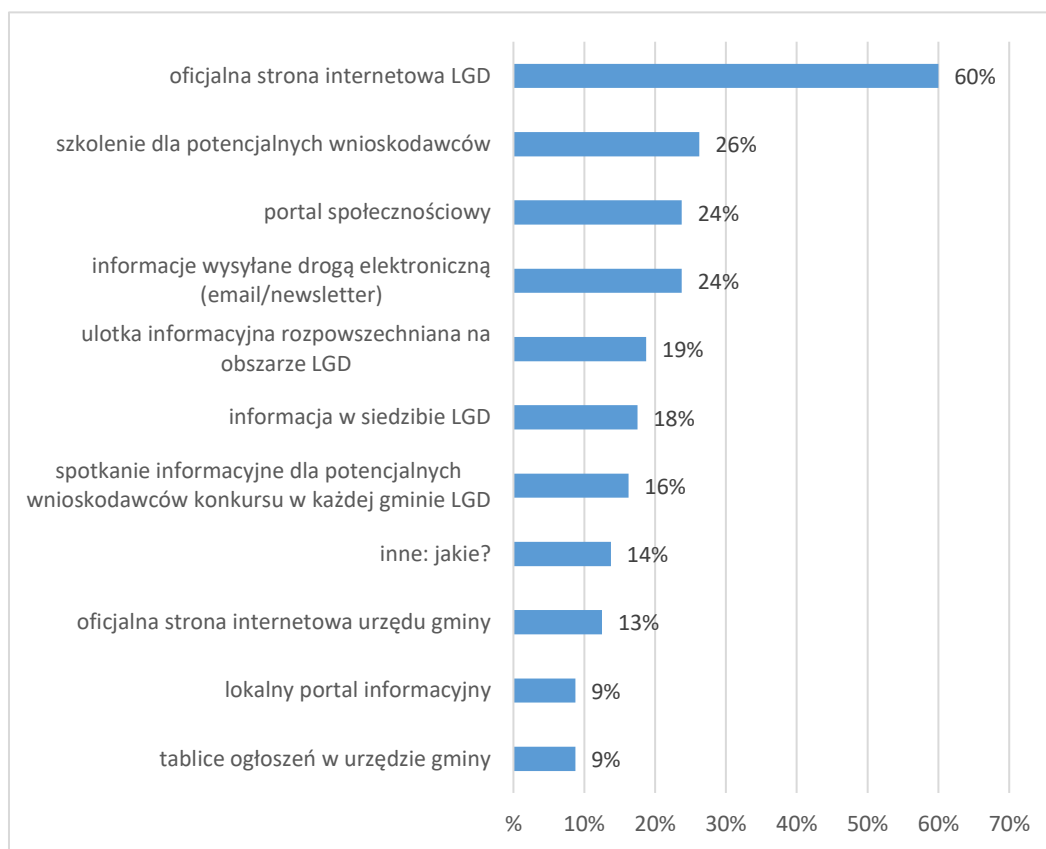
Analizując poszczególne wymiary funkcjonowania Biura, klienci najlepiej ocenili prowadzenie działań informacyjnych dla wnioskodawców (95% pozytywnych odpowiedzi) oraz organizację naboru wniosków (95% pozytywnych odpowiedzi). Stosunkowo więcej negatywnych odpowiedzi zanotowano w kontekście prowadzenia doradztwa (92% pozytywnych odpowiedzi).

Wykres 17. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

Mieszkańcy zapytani o źródła informacji na temat funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania najczęściej podawali oficjalną stronę internetową (60% odpowiedzi). Jednymi z głównych źródeł są także szkolenia dla potencjalnych wnioskodawców (26%) oraz portale społecznościowe (24%). Najmniej głosów oddano na lokalnych portal informacyjny (9%) oraz tablice ogłoszeń w urzędzie gminy (9%)

Wykres 18. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?

LGD świadczy indywidualne usługi doradcze. Są to konsultacje na etapie pozyskania jak i rozliczenia projektu. Doradztwo prowadzone jest w Biurze LGD

W latach 2016 – 2021 usługi doradcze w zakresie spotkań indywidualnych otrzymało 408 podmiotów.

Zgodnie z zapisami strategii, w założonym planie komunikacji, bezpośrednio po świadczonej usłudze doradczej prowadzone jest badanie satysfakcji. Wyniki satysfakcji są bardzo wysokie. Ponad 4,6 w skali 5 punktowej. Po lekkim spadku w 2018 roku w kolejnych wyniki ocen poprawiły się, by w 2021 osiągać średnią na wszystkich wymiarach 4,93. Konsekwentnie od 2016 najwyższe noty uzyskują następujące wskaźniki usług doradczych: komunikatywność i zainteresowanie sprawą oraz wiarygodność.

Tabela 13. Doradztwo w liczbach

	Indywidualne doradztwo (liczba podmiotów, którym udzielono doradztwa)
2016	61
2017	126
2018	85

2019	22
2020	21
2021	93
suma	408

Plan komunikacji i plan szkoleń

W latach 2016 – 2021 zorganizowano 14 szkoleń, co przekłada się na 467 osobogodzin. Szkolenia dotyczyły wdrażania LSR, oceny i wyboru wniosków, zasad wypełniania dokumentacji, zasad ubiegania się o granty, ewaluacji LSR, ochrony danych osobowych.

Tabela 14. Szkolenia

	Szkolenia zrealizowane (osobogodziny)
2016	154
2017	73
2018	17
2019	0
2020	119
2021	104
suma	467

Lokalna Grupa Działania prowadziła zróżnicowane działania komunikacyjne, docierając tym samym do różnych grup odbiorców. Do akcji o największej „sile rażenia” należy zaliczyć dystrybucję Biuletynu LGD/ulotki informacyjnej w nakładzie 4 tysiące egzemplarzy oraz Broszury informacyjnej w nakładzie 5 tysięcy sztuk. Pojawiały się artykuły na stronach www Stowarzyszenia, w portalach społecznościowych oraz w mediach lokalnych. Rozsyłano newsletter w wersji elektronicznej (16 wysyłek). Powstał spot promujący działania LGD oraz rozwieszane były ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych. Na uwagę zasługuje organizacja 50 spotkań informacyjnych oraz rozsyłanie ankiet elektronicznych na temat planowanych i realizowanych działań.

Funkcjonowanie organów – Zarząd, Rada, Walne Zebranie Członków

Stowarzyszenie LGD „Żywiecki Raj” liczy 71 członków (indywidualnych i instytucjonalnych, stan na podstawie strony www), w tym 16 osób pochodzi z sektora publicznego, 20 osób z sektora społecznego, 21 członków to przedsiębiorcy i 14 osób to mieszkańcy regionu.

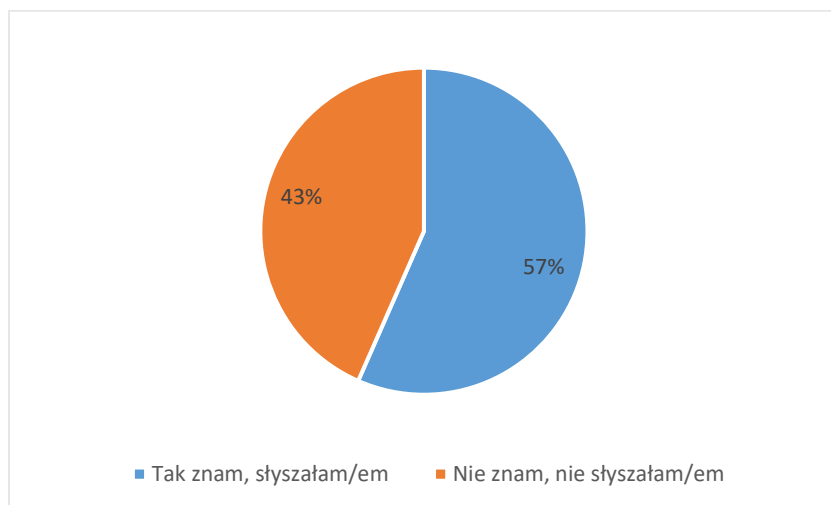
W latach 2016 – 2021 trzyosobowy Zarząd spotkał się 92 razy. Odbyło się 21 spotkań Walnego Zgromadzenia Członków (zmiany w LSR, procedurze oceny i wyboru operacji). Dziewiętnastoosobowa Rada LGD spotykała się 9 razy.

	Posiedzenia Zarządu LGD	Posiedzenia Rady LGD	WZC
2016	19	2	1
2017	18	7	3
2018	16	3	2
2019	14	2	1
2020	12	1	1
2021	13	6	1
suma	92	21	9

Rozpoznawalność LGD

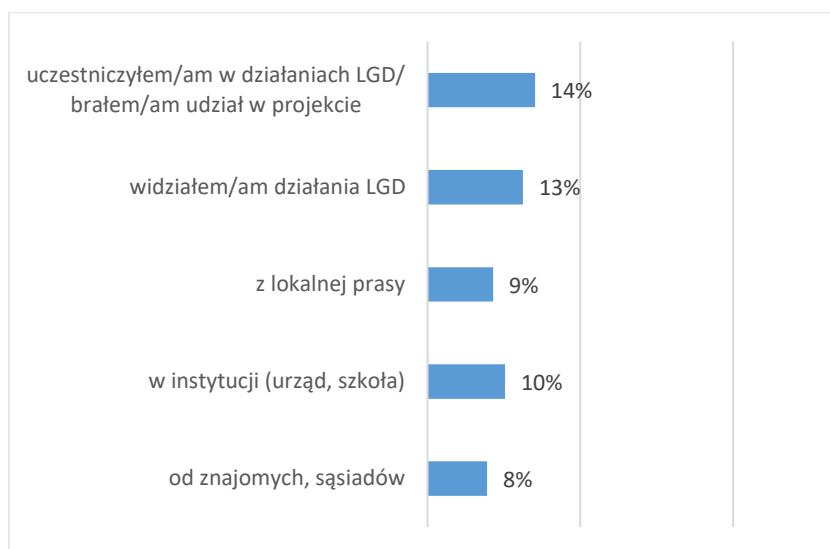
Ponad połowa ankietowanych mieszkańców zna LGD „Żywiecki Raj”. Szeroko zakrojone działania animacyjne i aktywizacyjne przynoszą efekt w postaci znaczącej rozpoznawalności Stowarzyszenia. Wydaje się, że dalsze budowanie marki lokalnej Żywiecki Raj sprzyjać będzie pogłębieniu tego procesu.

Wykres 19. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania "Żywiecki Raj"?

Mieszkańcy znają LGD przede wszystkim z uczestnictwa w działaniach i projektach Stowarzyszenia. Często źródłem wiedzy są instytucje takie jak urząd gminy czy szkoła. O LGD dowiedzieć się też można z lokalnej prasy albo od znajomych lub sąsiadów.

Wykres 20. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Inne działania LGD

Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj” w okresie 2016 – 2021 prowadziła szeroką gamę aktywności promocyjno – informacyjnych i aktywizacyjnych. Stowarzyszenie aktywnie uczestniczyło w kilku edycjach Dnia Dziecka Oddziału Babiogórskiego PTTK w Żywcu, w Święcie Siana, w Festiwalu Smaku w Żywcu, oraz w Tygodniu Kultury Beskidzkiej. W 2017 roku na konferencji „Być przedsiębiorczym na śląskiej wsi” przedstawiono działania Stowarzyszenia „Żywiecki Raj”. Z inicjatywy Posła Kazimierza Matusznego w 2019 roku w Milówce miało miejsce posiedzenie Podkomisji Stałej do Spraw Wykorzystania Środków Pochodzących z Unii Europejskiej. LGD „Żywiecki Raj” promowała swoje działania na V Pikniku Parafialnym organizowanym przez Parafię Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Międzybrodziu Żywieckim. Do interesujących inicjatyw z 2021 roku należy zaliczyć „Pasterskie lato w Beskidzie Małym”. Wydarzenie dofinansowano z Budżetu Samorządu Województwa Śląskiego. Była to jedna z imprez w ramach trwającego Roku Górali województwa śląskiego. Perełką akcji promocyjnych był udział przedstawicieli Stowarzyszenia i beneficjentów w programie przygotowanych przez TVP3 Katowice, „Wieś odNOWA”. W audycji przedstawiono kilka projektów, które zostały dofinansowane w ramach wdrażania LSR LGD „Żywiecki Raj”.

Stowarzyszenie wzięło udział w Targach Turystyki Weekendowej Atrakcje Regionów, w Chorzowie w 2017 oraz w konferencji „Pasterstwo jako źródło kultury górali beskidzkich”, w 2019 roku w Katowicach.

W ramach własnych działań animacyjnych LGD zorganizowało w 2017 roku „Rodzinny rajd górski na Rachowiec”. Dwukrotnie odbyły się wizyty studyjne w ramach operacji własnej pn. „Dobre praktyki FIRMY-IDEI” w trakcie których uczestnicy zapoznawali się z metodą Design

Thinking jako sposobem wprowadzania nowych pomysłów i usług, w tym w obszarze turystyki i rozwoju regionalnego. W 2019 odbyła się konferencja podsumowująca projekt Marka turystyczna Żywiecki Raj. Wcześniej przeprowadzono liczne analizy, badania i konsultacje społeczne mające na celu pozyskanie informacji i opinii na temat turystyki w Żywieckim Raju. W latach 2020 -2021 przeprowadzono 5 EkoRajdów, podzielonych na 5 różnych bloków tematycznych. Każdy z Rajdów zlokalizowany był w innym miejscu powiatu, co było okazją do poznania walorów przyrodniczych i krajobrazowych tych miejsc. Tematyka EkoRajdów: Zioła i zdrowa żywność; Odnawialne źródła energii; Rola pszczół w ekosystemie; Zmiany klimatu; Zdrowy styl życia.

LGD „Żywiecki Raj” prowadziła również projekty poza PROW. Stowarzyszenie wzięło udział w piątej edycji programu „Decydujesz, pomagamy” realizowanego przez Tesco Polska przy wsparciu Fundacji Tesco oraz Pracowni Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”. Projekt obejmuje zajęcia edukacyjne z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej. Kolejnym przedsięwzięciem był zaangażowanie LGD w ramach Dialogu Obywatelskiego. „Żywiecki Raj” przygotowało spotkanie „Planuj, działaj, zmieniaj! – o Unii Europejskiej i inicjatywach lokalnych”. Sukcesem Stowarzyszenia było osiągnięcie statusu laureata konkursu, *Green-Go! Inicjatywy lokalne na rzecz kształtowania zielonej infrastruktury na obszarach Natura 2000 w Karpatach*. Opracowano studium przypadku związane z kształtowaniem zielonej infrastruktury wraz z planem działań w celu zachowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych Karpat oraz wspierania zrównoważonego rozwoju regionu.

5.4. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju

Realizacja rzeczowa – stan na 31.12.2021 r.

W ramach 2 celów szczegółowych wyznaczonych w LSR zaplanowano 21 przedsięwzięć z precyzyjnie wyznaczonymi 25 wskaźnikami produktu. 20 z 25 wskaźników produktu ma realizację umowy na poziomie co najmniej 100%. Realizację płatności na poziomie 100% i większą ma 12 wskaźników produktu. Największy, powyżej 100%, procent realizacji umów mają wskaźniki: „Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD”, „Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie”, „Liczba wydarzeń / imprez”.

Tabela 15. Postęp rzeczowy

Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)	
				Umowa	Płatności
Aktywizacja społeczności lokalnej	Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	szt.	56	87,50%	0%

Kompetentna kadra LGD „Żywiecki Raj”	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	osobodzień	300	155,67%	0%
	Liczba kursów e-learningowych	szt.	5	100,00%	0%
Lokalna tożsamość LGD	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	1	100,00%	100,00%
Inkubator inicjatyw lokalnych	Liczba organizacji objętych wsparciem	szt.	10	100,00%	100,00%
Dialog międzypokoleniowy	Liczba wydarzeń / imprez	szt.	10	140,00%	140,00%
Aktywizacja i integracja społeczna z udziałem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba przedsięwzięć z udziałem osób z grup defaworyzowanych	szt.	10	0%	0%
Inkubator przedsiębiorczości lokalnej	Liczba powstałych inkubatorów przedsiębiorczości	szt.	1	100,00%	0%
Dobre praktyki przedsiębiorczości lokalnej	Liczba szkoleń	szt.	2	100,00%	100,00%
Podejmowanie działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	62	67,74%	46,77%
Rozwój działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	22	95,45%	54,55%
Markowy produkt turystyczny	Liczba opracowanych kampanii promocyjnych	szt.	1	100%	100,00%
Beskidzkie lekcje historii i kultury „Żywieckiego Raju”	Liczba wydarzeń / imprez	szt.	14	100%	0%
Rajska Ziemia	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	2	100%	100%
	Liczba powstałych miejsc rekreacji	szt.	14	100%	100%
Turystyka dziedzictwa „Żywieckiego Raju”	Liczba przeprowadzonych działań marketingowych	szt.	3	100%	100%
Kultura gór „Żywieckiego Raju”	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie	szt.	10	150%	150%
Nowe formy rekreacji i wypoczynku	Liczba nowych ofert spędzania wolnego czasu	szt.	8	125%	0%
Atrakcyjna przestrzeń publiczna	Liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury kulturowej i/lub turystycznej i/lub rekreacyjnej	szt.	20	75,00%	75,00%
	Liczba operacji generujących lub utrzymujące miejsca pracy	szt.	6	120,00%	120,00%
Ekologicznie i zdrowo	Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	szt.	1	100%	100%
	Liczba przeprowadzonych działań na rzecz wspierania i promocji pszczelarstwa	szt.	3	100%	100%
Żywieckie Ekorajdy	Liczba wydarzeń / imprez	szt.	10	100%	0%
Kampanie środowiskowe	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu	szt.	8	125%	0%
Wydarzenia propagujące zdrowy i aktywny tryb życia	Liczba wydarzeń / imprez	szt.	10	0%	0%

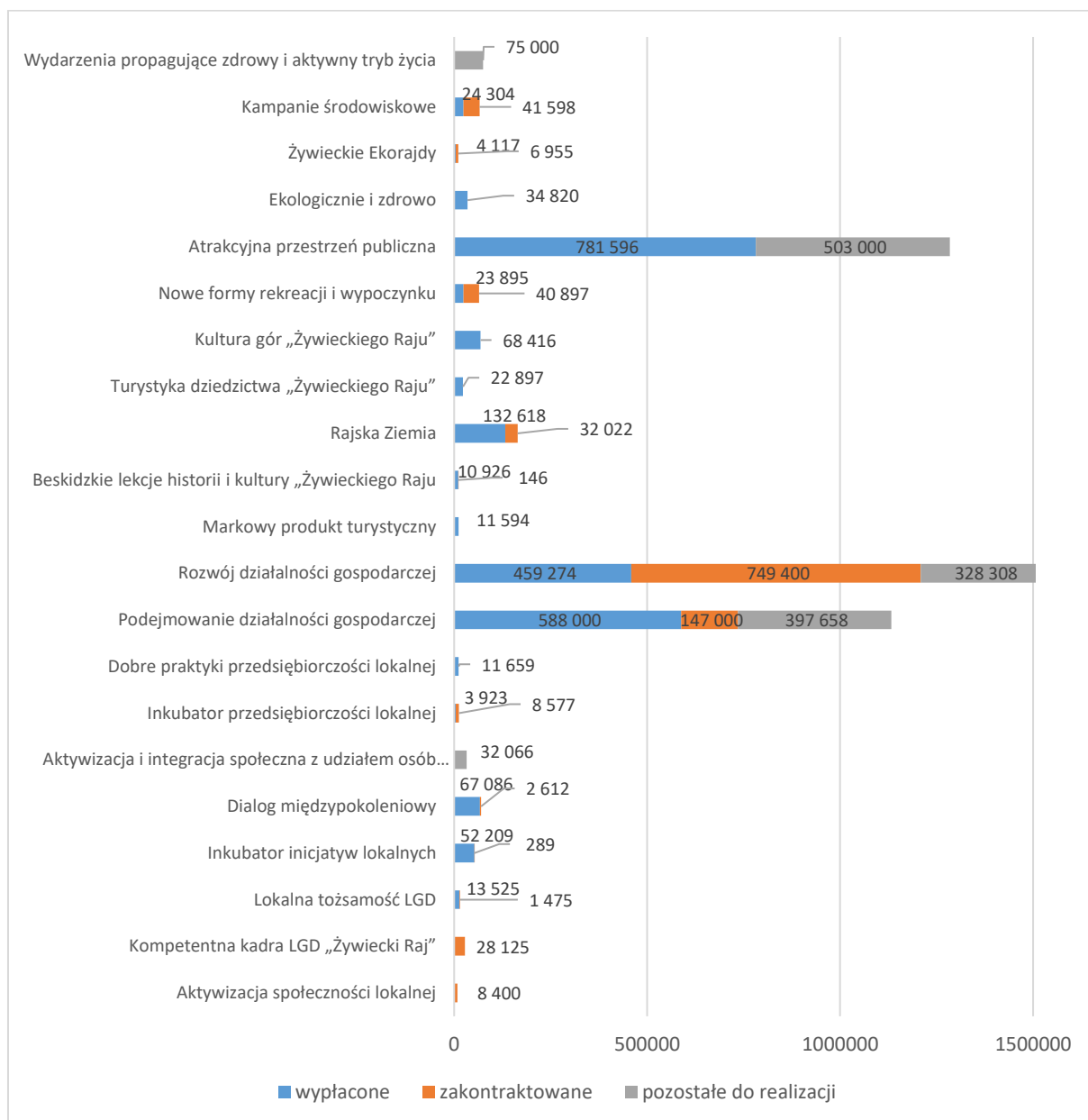
Postęp finansowy – stan na 31.12.2021 r.

Najwięcej środków wypłacono w ramach przedsięwzięcia *Atrakcyjna przestrzeń publiczna* (781 596 EUR), *Podejmowanie działalności gospodarczej* (588 000 EUR) oraz *Rozwój działalności gospodarczej* (459 274 EUR). Przedsięwzięcia poświęcone przedsiębiorczości mają najwyższe

kwoty przeznaczone na realizację w przyszłości (749 400 EURO na rozwój przedsiębiorczości i 147 000 EUR na podejmowanie).

Wykres 21. Realizacja finansowa w EURO

Opis projektów współpracy

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj” zrealizowało 4 projekty współpracy. W ramach pierwszego projektu „Kulinarne Unikaty Chałup – Nowością Inspiracją Atrakcją- KUCHNIA” został opracowany i wydany przewodnik „Kulinarne Smaki Czterech Krain”. Przewodnik to wynik współpracy 4 LGD: „Żywiecki Raj”, „Podbabiogórze”, „Dolina Soły” oraz „Wadoviana”. Przewodnik „Kulinarne Smaki Czterech Krain” został doceniony i otrzymał pierwsze miejsce w konkursie na najlepszą publikację o lokalnych i regionalnych kulinariach, a tym samym Puchar Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2019. W ramach drugiego, międzynarodowego projektu współpracy „Bee Friends”/”Przyjaciele pszczół” została zorganizowana wizyta studyjna do Lokalnej Grupy Działania LAG 5 z Chorwacji. W tym projekcie przy współpracy z LGD „Ziemia Pszczyńska” oraz z dwoma LGD z Chorwacji: LAG Moslavina i LAG 5 oprócz wizyt studyjnych odbyły się warsztaty regionalne, konferencje, jarmark oraz zakup miodomatów. Kolejny projekt współpracy „Stacja Regeneracja”, akronim StaR realizowany wraz z LGD „Ziemia Pszczyńska” i LGD „Ziemia Bielska”. W ramach projektu wykonano: zakup i montaż we wszystkich gminach LGD ogólnodostępnych elementów małej architektury budowlanej, tj. ławki solarne, samoobsługowej stacji naprawy rowerów, opracowanie koncepcyjne w zakresie dokumentacji ścieżek/szlaków/tras. Ostatnim projektem współpracy było „Magiczny, regionalny koszyk atrakcji”, akronim MARKA, realizowany wraz z LGD ”Partnerstwo Północnej Jury”. W ramach projektu którego głównym celem było opracowanie certyfikacji produktów lokalnych przeprowadzono szkolenie z social mediów.

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

Zakończenie realizacji strategii przypadnie na 2023 rok. W momencie pisania raportu z ewaluacji trudno przewidzieć, czy wszystkie wskaźniki oddziaływania zostaną uzyskane. Można przypuszczać, na podstawie danych GUS i wyników badań satysfakcji, że cele strategii zostaną osiągnięte.

CEL OGÓLNY 1	Wzmocnienie więzi społecznych i konkurencyjności gospodarczej obszaru LGD „Żywiecki Raj”			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego I	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Liczba osób z korzystających z pomocy społecznej	Osoba	9 927	8 685	Dane statystyczne GUS
Wskaźnik migracji na 1000 mieszkańców	%	1,91	1	Dane statystyczne GUS
Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys.	szt.	778	880	Dane statystyczne GUS

CEL OGÓLNY 2	Rozpoznawalna marka turystyczna „Żywiecki Raj”			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego II	Jednostka miary	Stan początkowy 2013 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Wskaźnik Schneidera - wskaźnik intensywności ruchu turystycznego	szt.	552,58	748	Dane statystyczne GUS

Ocena wpływu na kapitał społeczny

W opinii LGD projekty grantowe są najlepsze do budowy kapitału społecznego. W ten sposób realizowane są inicjatywy oddolne, odpowiadające na potrzeby społeczne i te inicjatywy trafiają do społeczności lokalnej. Dodatkowo pozytywny efekt projektów grantowych to fakt, iż prowadzone są przez organizacje pozarządowe, które są najbliżej mieszkańców. Należy podkreślić, że projekty grantowe, tak ważne w budowie kapitału społecznego, odbywają się przy dużym wsparciu LGD, od pisania wniosku po realizację projektu.

Infrastruktura jest bardzo ważna w budowie kapitału społecznego. To fundament. Mieszkańcy po prostu muszą mieć miejsce spotkań, w którym mają szanse na realizację działań miękkich (spotkania, warsztaty, itd.).

Operacje własne, które wynikają ze strategii też przekładają się na budowę kapitału społecznego. Szkolenia, spotkania, doradztwo to obszar działań aktywizacyjnych pomagających w składaniu wniosków oraz prowadzeniu operacji.

Przedsiębiorczość

LGD w opinii swoich przedstawicieli potwierdza, że przedsiębiorczość powinna być wspierana. Szczególnie jeśli przyjrzymy się podejmowaniu działalności. Wsparcie nowych przedsiębiorców pozwala na uzyskanie efektu synergii z innymi operacjami. Fundusze kierowane są do mniejszych podmiotów, z założenia potrzebujących większego wsparcia. Jest to tym bardziej istotne, jeśli wytwory nowych przedsiębiorców odpowiadają na założenia strategii. W przypadku rozwoju przedsiębiorczości, te operacje są trudniejsze by pomagały w osiągnięciu wskaźników LSR. W tych przypadkach przedsiębiorstwo już istnieje i będzie bardziej zainteresowane własnym rozwojem niż wsparciem strategii lokalnej.

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

W LSR istnieją cele związane z rozwojem turystyki. Oprócz wsparcia turystyki (marka turystyczna „Żywiecki Raj” była jednym z celów ogólnych LSR) istnieją kryteria które są dodatkowo punktowane. Jednak z perspektywy przedstawicieli LGD ten obszar powinien być bardziej precyzyjnie opisany. Szczególnie zabrakło dookreślenia jakie branże turystyczne są wspierane. Co skutkowało zbyt szerokim wachlarzem wniosków. W kolejnej perspektywie LGD planuje doprecyzować zapisy i skupić się na budowaniu marki Żywiecki Raj. To powinno przełożyć się na lepszą realizację strategii.

Należy podkreślić, że wszystkie projekty współpracy były dedykowane rozwojowi turystyki. Poczynając od małej infrastruktury (stoiska do naprawy rowerów) przez mapy interaktywne, po budowanie marki lokalnej.

Grupy defaworyzowane

W LSR zidentyfikowano 4 grupy defaworyzowane: osoby młode - młodzież gimnazjalna i młodzież do 30 roku życia; kobiety wchodzące/powracające na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka; osoby niepełnosprawne; osoby powyżej 50 roku życia. Wszystkie wskaźniki zostały osiągnięte, choć należy zwrócić uwagę, że 2 z 4 grup rzadziej występowały o wsparcie finansowe. Nieczęsto beneficjenci starali się o środki dla tych osób. Chodzi o kobiety wracające na rynek pracy po urlopie macierzyńskim oraz osoby niepełnosprawne. W tych przypadkach zainteresowanie dofinansowaniem było mniejsze, niż w przypadku młodych osób i osób 50+.

Innowacyjność

LGD przyznaje, że ocena wniosków z uwzględnieniem kryterium innowacyjności była dla nich wyzwaniem. Innowacyjność jest nieostrym kryterium i Radzie LGD trudno było nie przyznawać dodatkowych punktów. Dodatkowo postawa Urzędu Marszałkowskiego, który w przypadku odwołań przychylił się do zdania wnioskodawcy, wymuszała na LGD pozytywne oceny wniosków.

W składanych wnioskach projekty innowacyjne były elementem uzupełniającym właściwy produkt lub usługę, a nie czymś innowacyjnym w szerszym znaczeniu. Innowacyjnością było wszystko to, co jest nowością na terenie powiatu żywieckiego. W rzeczywistości duża część wniosków zawierała elementy, które nie nosiły znamion innowacyjności, ale były po prostu nowe w regionie (np. przyczepy kempingowe z instalacją fotowoltaiczną). I taki wniosek otrzymywał dodatkowe punkty za innowacyjność.

Projekty współpracy

W opinii LGD ten okres programowania był bardzo przyjazny dla projektów współpracy. Gdyby Stowarzyszenie miało większe możliwości to chciałoby uruchomić jeszcze jeden projekt. „Żywiecki Raj” zrealizował 4 projekty, w tym jeden międzynarodowy i jeden inwestycyjny, który formalnie okazał się najtrudniejszy.

Finansowanie nie było problemem, bo udało się zrealizować projekty bez kredytów komercyjnych z zachowaniem płynności finansowej.

LGD przyznaje, że procedury biurokratyczne przy prowadzeniu projektów współpracy są bardzo obciążające i jest ich zbyt dużo.

Ocena funkcjonowania LGD

LGD przyznaje że współpraca z samorządami jest bardzo dobra. Brakuje jednak koordynatorów do bezpośredniego kontaktu gminy z LGD, celem jeszcze lepszego przepływu informacji. Są oczywiście coroczne spotkania LGD z gminami informujące o zrealizowanych projektach. Jednak te informacje nie zawsze są przekazywane wszystkim zainteresowanym. Pozytywem jest to, że w ramach projektów współpracy wszystkie działania były dzielone równo na 14 gmin. Zawsze angażowały się wszystkie gminy. To pokazuje, że jest wola współpracy ze strony samorządów i chęć propagowania działań LGD.

LGD przyznaje, że zabrakło zasobów do prowadzenia działań aktywizacyjnych w szerszym zakresie. Przyjęto założenie, że „Żywiecki Raj” będzie bardziej angażować się w działania związane z prowadzeniem naborów i operacji, niż w uczestnictwo w wydarzeniach gminnych. Stowarzyszenie było zaangażowane w organizację konkursów, projekty grantowe oraz

projekty współpracy. Stąd działania animacyjne były realizowane w mniejszym zakresie. Nie wystarczyło czasu i osób.

Ocena procesu wdrażania

LGD nie miało problemów z realizacją finansową i rzeczową. Na wszystkie konkursy było większe zainteresowanie niż dostępne do dystrybucji środki. Problemy w procesie wdrażania pojawiają się kiedy wnioski trafiają do Urzędu Marszałkowskiego. UM potrzebuje dużo czasu na weryfikację wniosków. W czasie kiedy Urząd ocenia wnioski zmieniają się uwarunkowania rynkowe. To powoduje, że wnioskodawcy nie podpisują umów bo widzą trudności w przyszłej realizacji operacji. Czasami długi czas oceny wniosku powoduje, że UM decyduje o odmowie przyznania pomocy widząc zmiany sytuacji rynkowej. Zdarzają się sytuacje, szczególnie dotyczy to obszaru rozwijania działalności gospodarczej, że wnioskodawcy na etapie UM nie dostarczyli wszystkich dokumentów, np. prawo dysponowania nieruchomością. Co oczywiście skutkuje odrzuceniem wniosku.

Beneficjenci nie znają procedur, są one dla nich zbyt trudne. LGD stara się zawsze na spotkaniach i szkoleniach przełożyć procedury na prostszy język.

Kryteria oceny wniosków są poprawne, pozwalają na wybór najlepszych wniosków. Dodatkowo LGD opracowało kryterium gotowości na zrealizowanie projektu, choć na poziomie LGD nie jest to wymagane. LGD stara się wybrać projekty które mają większą szansę realizacji. Oczywiście pozostają wątpliwości odnośnie kryterium innowacyjności ale pozostałe kryteria są czytelne i dla Rady LGD, i dla wnioskodawców.

Wartość dodana podejścia LEADER

LGD jest zadowolone z współpracy z organizacjami pozarządowymi. Na terenie Żywiecczyny jest kilkanaście organizacji, z którymi współpracuje LGD. Dzięki projektom grantowym czterdzieści kilka organizacji otrzymało dofinansowanie. I ta współpraca rozwija się, bo później LGD zatrudnia organizacje w operacjach własnych i może liczyć na współdziałanie z tymi podmiotami.

Wśród przedsiębiorców są 2 grupy firm. Jedne, to te, które wyłącznie oczekują dofinansowania. Po otrzymaniu dofinansowania kończy się ich współpraca z LGD. Są też pozostali, którzy angażują się w środowisku. Są to lokalni liderzy. Mają ciekawe pomysły na rozwój przedsiębiorczości. Z takimi przedsiębiorcami współpracuje LGD pokazując ich jako przykłady dobrych praktyk i rozwiązań.

Powstała w ramach naborów infrastruktura jest wykorzystywana przez mieszkańców. W świetlicach odbywają się spotkania. W pomieszczeniach OSP prowadzone są warsztaty. Ta infrastruktura była odpowiedzią na oddolne potrzeby mieszkańców. Przykładem dobrego

wydatkowania funduszy unijnych są samoobsługowe stacje naprawy rowerów. Z uwagi na oczywiste korzyści, mieszkańcy wykorzystują te urządzenia. LGD przyznaje, że tylko w jednym przypadku projektów wspierających powstanie nowych biznesów, to przedsiębiorstwo już nie istnieje. Zostało zlikwidowane po obowiązkowych dwóch latach trwałości. Pozostali przedsiębiorcy pracują nadal.

Projekty są komplementarne wobec siebie. Dobrym przykładem są operacje związane z rozwojem turystyki. Projekty infrastrukturalne uzupełniają się z operacjami miękkimi, które są dedykowane różnym sposobom spędzania czasu wolnego.

LGD jest zadowolona ze współpracy z Urzędem Marszałkowskim. Przyznaje jednak, że bardzo dużym mankamentem jest długi czas oceny wniosków.

7. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

W ramach LGD funkcjonują 3 sektory. Najsilniejszą pozycję mają oczywiście samorządy. Tworzą stabilną strukturę, mają do dyspozycji dobrze zorganizowane urzędy i wykwalifikowanych pracowników. Samorządy korzystają z dostępnych w LGD funduszy ale traktują Stowarzyszenie jako kolejną platformę współpracy. Organizacje pozarządowe chętnie korzystają z projektów grantowych i angażują się w funkcjonowanie LGD. Należy jeszcze skuteczniej aktywizować lokalne organizacje, ale sytuacja w tym zakresie wydaje się rozwijać do odpowiednim kierunku. Z kolei przedsiębiorcy traktują LGD najbardziej utylitarnie. Skoncentrowani są najbardziej na pozyskaniu i rozliczeniu funduszy, a zainteresowanie funkcjonowaniem Stowarzyszenia jest na niskim poziomie. W zakresie funkcjonowania partnerstwo powinno podjąć próbę zwiększenia aktywności społecznej i zaangażowania przedsiębiorców korzystających z funduszy dostępnych w LGD.

Liczba posiedzeń Rady wskazuje na zaangażowanie i ciężką pracę członków. Nawet licząc na wsparcie pracowników biura ilość dokumentacji naboru jest mocno obciążająca. Dodatkowo członkowie Rady pełnią ważną rolę społeczną. Są przedstawicielami poszczególnych gmin, ale również przedstawicielami LGD w swoich gminach. Planując działania animacyjne LGD zwykle polega na członkach Rady i liczy na ich wsparcie. Rekomendacją dla LGD powinna być szczególna dbałość o jakość kryteriów wyboru operacji jako najważniejszego narzędzia Rady ale również oferowanie członkom Rady szkoleń z rozwoju osobistego i społecznego.

Mimo, że biuro LGD nie jest organem stowarzyszenia to zajmuje się właściwie wszystkimi aspektami funkcjonowania partnerstwa. Organizuje Walne Zebrania Członków, wspomaga Radę w ocenie i wyborze operacji, przygotowuje dane do podejmowania decyzji przez Zarząd. Przede wszystkim ogłasza, organizuje i przeprowadza nabory wniosków. Dbą o jakość wniosków poprzez szkolenia i doradztwo, komunikuje się z wnioskodawcami i członkami partnerstwa. Wszystko to łączy się z bardzo wysoką oceną pracowników dokonywaną zarówno ze strony członków LGD jak i wnioskodawców. Doceniono kompetencje merytoryczne jak i podejście do klientów. Pozytywne opinie wyrażano zarówno w ankietach jak i wywiadach prowadzonych z beneficjentami. Na utrzymanie wysokiej jakości pracy biura wpływa z pewnością aktywny udział Prezesa Stowarzyszenia, który pełniąc funkcję Koordynatora biura bezpośrednio reprezentuje Zarząd. Dla utrzymania wysokiej jakości działań oraz dobrych opinii o LGD niezbędne jest docenianie wkładu w ten proces pracowników biura zarówno w wymiarze moralnym jak i finansowym.

Budowanie kapitału społecznego to proces wielowymiarowy. Najważniejszym sposobem budowania kapitału społecznego jest aktywizowanie lokalnych liderów oraz wspieranie organizacji pozarządowych. Z kolei najlepszą formą wsparcia NGO, dostępną w ramach funduszy, którymi dysponuje LGD są granty. Mimo niedoskonałości tego narzędzia pozwala

ono na wspieranie organizacji pozarządowych na każdym etapie procesu grantowego i budowanie trwałych relacji z LGD. W ten sam cel wpisują się również działania na rzecz przedsiębiorców, a także w pośredni sposób wspieranie budowy i rozbudowy infrastruktury. Rekomendacją na kolejny okres programowania jest wykorzystanie zbudowanych już relacji z organizacjami pozarządowymi do pełniejszego i szybszego realizowania strategii.

Obszar LGD jest bez wątpienia bardzo atrakcyjny turystycznie. Opracowana w 2015 roku Strategia uwzględniała to w bardzo wielu wymiarach. Najważniejszym narzędziem wspierania turystyki jest bez wątpienia, powstała w 2021 roku lokalna marka turystyczna Żywiecki Raj. Inicjatywa ta integruje różne działania ukierunkowane na turystykę, promuje lokalnych twórców i wytwórców i jest platformą do dalszej współpracy na rzecz regionu. LGD wykorzystywała również wszystkie inne narzędzia, które mogą wspierać atrakcyjność turystyczną. Kryteria lokalne wspierały te projekty, które ukierunkowane były na turystykę, część projektów grantowych miała za cel wspieranie dziedzictwa kulturowego, w ramach projektów współpracy budowano infrastrukturę turystyczną i mapy interaktywne. Trudno zaproponować, w tym wypadku inną rekomendację niż utrzymanie tak wysokiego poziomu wspierania turystyki na obszarze objętym LSR.

Rozwój przedsiębiorczości to zadanie, na które LGD zaplanowała ponad połowę budżetu. Po pierwsze to działania na rzecz podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej. Przedsięwzięcia te zawsze cieszyły się zainteresowaniem mieszkańców, nawet jeśli kwota premii przestała być tak atrakcyjna jak w latach poprzednich. Łącznie, po zagospodarowaniu dodatkowych funduszy, powstaną 62 jednoosobowe działalności gospodarcze oraz wspartych będzie 22 istniejących przedsiębiorstw. To wszystko wskazuje na duże zaangażowanie Stowarzyszenia w rozwój gospodarczy regionu. Wydaje się to być idealną okazją do społecznej aktywizacji i zaangażowania przedsiębiorców w inne działania LGD, szczególnie w zakresie społecznym i kulturalnym.

Ewaluacja końcowa wymagała od wszystkich członków Stowarzyszenia wyjątkowej pracy. Krótki czas realizacji badań sprzyjał kumulowaniu działań. Niemniej wsparcie i zaangażowanie władz LGD, pracowników i członków LGD zapewniło sukces realizacji wszystkich założonych działań. Na koniec należy jeszcze raz podziękować wszystkim, którzy wnieśli wkład w powstanie tego opracowania, czy to poprzez przygotowanie dokumentów, zestawień, uczestnictwo w wywiadach grupowych i indywidualnych, czy też poprzez wypełnianie anonimowych ankiet.

8. Spis tabel i wykresów

Wykresy

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin	12
Wykres 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?	23
Wykres 3. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”? ...	24
Wykres 4. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:	25
Wykres 5. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:	26
Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?	27
Wykres 7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?	27
Wykres 8. Jakie są powody?	28
Wykres 9. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	28
Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?.....	29
Wykres 11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?.....	29
Wykres 12. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?	30
Wykres 13. Możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?.....	31
Wykres 14. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa: 32	
Wykres 15. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD	33
Wykres 16. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD.....	33
Wykres 17. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:	34
Wykres 18. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?.....	35
Wykres 19. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania "Żywiecki Raj"?	37

Wykres 20. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?.....	38
Wykres 21. Realizacja finansowa w EURO.....	41

Tabele

Tabela 1. Ludność ogółem	14
Tabela 2. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zagranicznym.....	15
Tabela 3. Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem.	15
Tabela 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego	16
Tabela 5. Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca (w złotych)......	17
Tabela 6. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności....	18
Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej ogółem.	18
Tabela 8. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.	19
Tabela 9. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.....	20
Tabela 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. Mieszkańców.	20
Tabela 11. Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.....	21
Tabela 12. Bezrobotni zarejestrowani ogółem.....	22
Tabela 13. Doradztwo w liczbach	35
Tabela 14. Szkolenia	36
Tabela 15. Postęp rzeczowy	39

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Narzędzia badawcze

9.1. Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:

1. Jak wnioskodawca dowiedział się o konkursie, skąd pochodzi wiedza o LGD i jak jest ona znacząca;
2. Pomysł na projekt - skąd pochodził, czy ktoś pomagał w konceptualizacji, czy wynajmowano firmę lub osobę do pomocy w opracowaniu wniosku;
3. Zakres pomocy ze strony LGD, doświadczenia związane z doradztwem;
4. Znajomość wniosku i procedury, trudności z wypełnianiem wniosku;
5. Ocena wniosku w LGD, doświadczenia i opinie o kryteriach oraz ocenie przez Radę LGD;
6. Proces administracyjny po dokonaniu wyboru operacji do dofinansowania;
7. Ogólna ocena kontaktów z LGD w czasie opracowania wniosku, oceny i wyboru oraz realizacji
8. Podejście kontrfaktyczne: czy jeszcze raz spróbowałby wnioskować do LGD;
9. Podejście kontrfaktyczne: czy zrealizował pomysł mimo braku dofinansowania (dla osób, które nie uzyskały dofinansowania)
10. Podsumowanie i ogólne opinie o trudnościach i dobrych stronach procesu.

9.2. Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:

1. Czy w Pana/Pani gminie ludzie są aktywni. Czy jest dużo organizacji pozarządowych?
  - a. Czy działania LGD w jakiś sposób wpływają na rozwój aktywności społecznej mieszkańców (kapitału społecznego)?
2. Czy ludzie są w tej gminie przedsiębiorczy. Czy dla rozwoju obszaru lepsze są środki na podejmowanie czy na rozwój działalności gospodarczej?
3. A jak już rozmawiamy o ludziach, którzy tu mieszkają. W jakiej grupie należałoby szukać ludzi, którzy sobie nagorzej radzą. Takich którzy wymagają najpilniejszej pomocy? (młodzież, seniorzy, niepełnosprawni)
4. Jeśli chodzi o kulturę i turystykę. Czy działania LGD jakoś wpłynęły na rozwój obszaru w tej dziedzinie?
5. Przejdźmy teraz do tego jak działa LGD. Jak wygląda komunikacja i współpraca pomiędzy gminami a LGD.
6. Czy ta współpraca pozwala działać efektywnie? Jak duży wpływ na to co robi i jak działa LGD mają władarze gmin partnerskich?
7. Czy LGD dobrze widać w gminach. Czy pojawia się na dożynkach, organizuje konkursy, wyjazdy. Czy mieszkańcy wiedzą, że taka organizacja działa tu na obszarze.
8. W czym należałoby szukać największej zalety istnienia LGD?
9. Czy jest coś co można by poprawić w działaniach LGD?

9.3. Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD

Ocena funkcjonowania LGD

Szanowni Państwo,

Zwracamy się z prośbą o wypełnienie i przesłanie ankiety, której celem jest badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD w zakresie aplikowania o środki finansowe w zakresie LSR.

Prezes Stowarzyszenia - Lokalna Grupa Działania "Żywiecki Raj"

1. Jak ogólnie ocenia Pan(i) funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. bardzo dobrze
2. dobrze
3. trudno powiedzieć
4. źle
5. bardzo źle

2.

Jak ocenia pan(i) funkcjonowanie biura LGD:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		zdecydowanie tak	raczej tak	trudno powiedzieć	raczej nie	zdecydowanie nie
1.	godziny pracy biura LGD są dogodne dla klientów:					
2.	strona internetowa zawiera aktualne informacje					
3.	odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać telefonując do biura LGD					
4.	łatwo umówić się na spotkanie z pracownikami biura LGD					

3.

Jak ocenie Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		bardzo dobrze	dobrze	trudno powiedzieć	źle	bardzo źle
1.	prorowadzenie doradztwa					
2.	organizacja naborów wniosków					
3.	prorowadzenie działań informacyjnych dla wnioskodawców (szkolenia/spotkania/warsztaty)					

4.

Jak ocenia Pan(i) doradztwo udzielone przez pracowników Biura LGD w poniższych wymiarach:

prosimy o przyznanie punktów zaznaczając odpowiednie pole - skala ocen od 5 (ocena najwyższa) do 1 (ocena najniższa)

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		5	4	3	2	1	nie dotyczy
1.	ogólna ocena Doradcy						
2.	znajomość tematu, przygotowanie merytoryczne						
3.	umiejętność przekazywanie treści (jasny i klarowny przekaz informacji)						
4.	poziom obsługi (uprzejmość, życzliwość, chęć udzielenia pomocy)						
5.	przydatność informacji przekazywanych w trakcie doradztwa						
6.	stopień zadowolenia z doradztwa						
7.	dostosowanie form wsparcia do Państwa potrzeb i oczekiwań						
8.	wpływ uzyskanych informacji na decyzje o realizacji planowanego przedsięwzięcia						

5.

Z jakich źródeł uzyskał Pan(i) informację o możliwości pozyskania dofinansowania w ramach wdrażania LSR:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. oficjalna strona internetowa LGD

2. informacje wysyłane drogą elektroniczną (email/newsletter)
3. tablice ogłoszeń w urzędzie gminy
4. oficjalna strona internetowa urzędu gminy
5. lokalny portal informacyjny
6. portal społecznościowy
7. spotkanie informacyjne dla potencjalnych wnioskodawców konkursu w każdej gminie LGD
8. ulotka informacyjna rozpowszechniana na obszarze LGD
9. szkolenie dla potencjalnych wnioskodawców
10. informacja w siedzibie LGD
11. inne: jakie? .....

6. W której gminie Pan(i) mieszka:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Czernichów
2. Gilowice
3. Jelesnia
4. Koszarawa
5. Lipowa
6. Łękawica
7. Łodygowice
8. Milówka
9. Radziechowy- Wieprz
10. Rajcza
11. Ślemień
12. Świnna

13. Ujsoły
14. Węgierska Górka
15. Inna: Jaka? .....

7. Płeć:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. kobieta
2. mężczyzna

8. Do jakiej kategorii wiekowej może się Pan(i) zaliczyć:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mam mniej niż 18 lat
2. od 18 do 25 lat
3. od 26 do 30 lat
4. od 31 do 40 lat
5. od 41 do 50 lat
6. od 51 do 60 lat
7. mam więcej niż 60 lat

9. Jestem:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. rolnikiem
2. członkiem organizacji społecznej (stowarzyszenie, fundacja, związek zawodowy, klub sportowy)
3. przedsiębiorcą
4. ze środowiska (grupy) bez osobowości prawnej (koło gospodyń wiejskich, zespół ludowy, koło wędkarskie, koło hobbystów i inne)
5. reprezentantem podmiotu z sektora publicznego (gmina, dom kultury, zakład opieki zdrowotnej)

6. inna odpowiedź (jaka?) .....

7. żadna z powyższych

10. Czy należy Pan(i) do którejkolwiek z wymienionych grup defaworyzowanych:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. osoby niepełnosprawne

2. osoby powyżej 50 roku życia

3. kobiety wchodzące/powracające na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka

4. osoby młode - młodzież gimnazjalna i młodzież do 30 roku życia

5. żadna z powyższych

Dziękujemy za wypełnienie ankiety!!!

9.4. Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD

Poziom satysfakcji mieszkańców obszaru LSR

Ankieta skierowana do mieszkańców LGD "Żywiecki Raj"

Zapraszamy Państwa – mieszkańców naszego regionu do wyrażenia opinii na temat warunków życia w gminie Czernichów, Gilowice, Jeleśnia, Koszarawa, Lipowa, Łękawica, Łodygowice, Milówka, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Ślemień, Świnna, Ujsoły, Węgierska Górka .Ankieta jest anonimowa a jej wyniki posłużą wyłącznie dostosowaniu Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność obszaru LGD "Żywiecki Raj" do potrzeb mieszkańców i regionu.

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

3. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
1.	Atrakcyjności turystycznej						
2.	Promocji dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki						
3.	Infrastruktury i oferty kulturalnej						
4.	Infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej						
5.	Infrastruktury drogowej						

6.	Zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów						
7.	Tożsamości mieszkańców z regionem						
8.	Działań i usprawnień na rzecz osób niepełnosprawnych						
9.	Działań na rzecz bezrobotnych						
10.	Działań na rzecz osób przed 34 rokiem życia						
11.	Działań na rzecz osób po 50 roku życia						
12.	Działań na rzecz kobiet						
13.	Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem						
14.	Sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy						

4. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Tak	Nie	Nie wiem
1.	Uczestniczę w wydarzeniach organizowanych w gminie (kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, obchodach świąt etc.)			
2.	Biorę udział w przygotowywaniu gminnych wydarzeń (sam(a) albo w ramach grupy, do której należę)			
3.	Należę do stowarzyszenia/organizacji pozarządowej (stowarzyszenie, fundacja)			
4.	Należę do nieformalnej grupy społecznej (koła gospodyń etc.)			
5.	Mam możliwości, by wypowiadać się na temat ważnych zagadnień (dotyczących gminy i mojej miejscowości)			
6.	Jestem członkiem rady/komitegu (np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie)			
7.	Znam najważniejsze fakty historyczne dotyczące mojej miejscowości/gminy			
8.	Potrafię wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy			
9.	Na terenie mojej gminy mogę rozwijać się zawodowo			
10.	W mojej gminie powstaje wiele firm			
11.	W mojej gminie chętnie inwestują przedsiębiorcy			

12.	Na terenie mojej gminy są sprzyjające warunki dla turystów i osób przyjezdnych			
-----	--	--	--	--

5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w swojej gminie?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Trudno powiedzieć
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

6. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Nie

7. Jakie są powody?

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Trudny dostęp do edukacji
2. Trudny dostęp do instytucji kultury
3. Utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi
4. Brak perspektyw zawodowych
5. Powody osobiste/ rodzinne
6. Inne (jakie?) .....

8. Czy w Pana/i gminie, począwszy od 2014 r. realizowano projekty ze środków unijnych?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak

2. Nie
3. Nie wiem

9. Ile projektów zrealizowano?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Mniej niż 5
2. Od 5 do 10
3. Więcej niż 10

10. Czy projekty te poprawiły warunki życia w gminie?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2014 r.?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak, często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

12. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Trudno powiedzieć
3. Nie

13. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2014 r.?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak, często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

14. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Trudno powiedzieć
3. Nie

15. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności? (Prosimy o zaznaczenie „x” trzech najważniejszych)

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki
2. Infrastruktura i oferta kulturalna
3. Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna
4. Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)
5. Infrastruktura drogowa
6. Aktywność społeczna mieszkańców (zaangażowania w sprawy lokalne)

7. Działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem
8. Działania wynikające z inicjatywy mieszkańców
9. Warunki życia osób niepełnosprawnych
10. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych
11. Zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem

16. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania "Żywiecki Raj"?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak,
2. Nie znam, nie słyszałam/em

17. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. od znajomych, sąsiadów
2. w instytucji (urząd, szkoła)
3. z lokalnej prasy
4. widziałem/am działania LGD
5. uczestniczyłem/am w działaniach LGD/ brałem/am udział w projekcie
6. nie dotyczy

18. Status na rynku pracy:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Osoba (fizyczna, prawna lub inna) prowadząca działalność gospodarczą
2. Zatrudniony/a w rolnictwie
3. Zatrudniony/a poza rolnictwem
4. Uczący się/studiujący
5. Osoba bezrobotna
6. Inny typ, jaki? .....

19. Płeć:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

20. Niepełnosprawność:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Osoba niepełnosprawna, posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności
2. Osoba pełnosprawna

21. Wykształcenie:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. podstawowe
2. zasadnicze zawodowe
3. średnie
4. policealne
5. licencjat, inżynier
6. wyższe magisterskie
7. inne

22. Wielkość gospodarstwa rolnego:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. nie posiadam gospodarstwa rolnego
2. do 5 ha
3. 6-10 ha
4. 11-20 ha
5. 21-50 ha

6. >50 ha

23. Wiek

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. 18 do 24 lat
3. 25-34 lat
4. 35-50 lat
5. >50 lat

24. Miejsce zamieszkania:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Gmina Czernichów
2. Gmina Gilowice
3. Gmina Jeleśnia
4. Gmina Koszarawa
5. Gmina Lipowa
6. Gmina Łękawica
7. Gmina Łodygowice
8. Gmina Milówka
9. Gmina Radziechowy Wieprz
10. Gmina Rajcza
11. Gmina Ślemień
12. Gmina Świnna
13. Ujsoły

14. Gmina Węgierska Górka
15. inna? jaka? .....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.5. Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego

1. Wprowadzenie
  - a. Przedstawienie moderatora, opisanie celu badania, anonimowości uzyskanych odpowiedzi, konieczność nagrywania wywiadu z uwagi na późniejszą analizę wyników
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
  - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
  - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
  - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
  - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
  - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
  - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
5. Grupy defaworyzowane
  - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
6. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
  - a. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
7. Innowacyjność
  - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
  - b. Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
8. Ocena funkcjonowania LGD
  - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwala na efektywną i skuteczną realizację LSR?
  - b. Jak jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
  - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
9. Zakończenie spotkania

Czas trwania 120 minut